

MAKTELITENS NÄTVERK

**En kartläggning över formella och
informella nätverk i Piteå**

Umeå Universitet

Sociologi D, VT 2005

Handledare: Mikael Hjerm

Åsa Viklund

SAMMANFATTNING

Inom svensk samhällsvetenskap återfinns få elitstudier. Däremot har det varit vanligare i andra länder som USA, och i en känd studie av det amerikanska samhället hävdas att makten innehavs av en liten enhetlig grupp med starka inbördes band. I Sverige har en maktutredning genomförts där man har kartlagt de finmaskiga nätverk som sammanbinder regeringen med myndigheter, riksdagsutskott, politiska partier, intresseorganisationer, företag etc. Resultatet visar att maktutövningen sker idag inte minst genom personliga och informella kontakter. Även en sociologisk undersökning av eliten i Katrineholm visar på liknande resultat, att de informella kontakterna är mycket viktiga när det gäller maktutövning. De formella beslutsordningarna fungerar mer som ett kvitto på att allt har gått rätt till. I Sverige är tiotusentals inflytelserika svenskar medlemmar i olika former av slutna nätverk som Rotary, Lions, Odd Fellow, Frimurare och andra ordenssällskap. Eftersom det är eliten i samhället som träffas i dessa slutna nätverk får de tillgång till ett helt oöverträffat kontaktnät, vilket förstärker deras makt och inflytande.

Syftet med denna undersökning var att studera och kartlägga de informella och formella nätverken hos makteliten i Piteå.

Studien baserar sig på nätverkskartor som åskådliggör maktelitens informella och formella förbindelser, samt sju semistrukturerade intervjuer med strategiskt valda representanter ur makteliten. Med hjälp av nätverksteorier har analyser och tolkningar av de olika relationernas mönster genomförts. Främst genom att studera graden av centralitet och densitet, förekomsten av olika 'catnets', samt om relationerna är svag eller stark i sin karaktär.

Slutsatser som dragits är att Piteå består av en liten grupp med starka inbördes band. Politiken och näringslivet är inte så uppdelat som man kan förvänta sig utan flera personer som sitter med makt och inflytande har en fot i varje läger. Dessutom har de flesta av Piteås maktelit en gemensam organisation som knyter dem samman; det slutna ordenssällskapet Merkur.

FÖRORD

Denna uppsats har utförts inom ramen för ”Akademiker i företag” – ett projekt vars syfte är att bidra till utvecklingen av små och medelstora företag i Västerbotten och Norrbotten. Projektet ”Akademiker i Företag” ger företagen i regionen möjlighet att få utvecklingsprojekt utförda av studenter, nyutexaminerade och forskare från universitet och högskolor i hela landet. Genom en omfattande besöksverksamhet identifieras företagens utvecklingsprojekt som sedan förmedlas via en databas på Internet; examensjobb.nu.

Finansiärer är EU:s Strukturfonder, Länsstyrelsen i Västerbotten, Länsstyrelsen i Norrbotten samt deltagande kommuner och företag.

Jag vill tacka de informanter som deltagit i mina intervjuer. Genom att dela med sig av sina erfarenheter och åsikter har de bistått mig med värdefullt material för denna undersökning.

Sedan vill jag även tacka min handledare Mikael Hjerm vid sociologiska institutionen, Umeå Universitet, som genom konstruktiv kritik och kloka råd har varit till stor hjälp i mitt skrivande.

Vidsel 2005-05-18

Åsa Viklund

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
INLEDNING	5
Syfte	7
Disposition	7
METOD	8
Nätverkskartor	8
Intervjuer	11
TEORI	12
Eliter	12
Nätverksteorier	13
Catnets – kategorinät.....	16
Granovetters nätverksteorier – svaga och starka band	16
Sammanfattning av den teoretiska referensramen och dess användning i analysen	17
RESULTAT & ANALYS	18
Presentation av Piteå	18
Hur man läser nätverkskartorna	19
Nätverkskarta 1: Beskrivning över antal samstämmigheter mellan personer i Piteå	20
<i>Analys nätverkskarta 1</i>	21
Nätverkskarta 2: Beskrivning över antal samstämmigheter mellan företag, organisationer och föreningar i Piteå	23
<i>Analys nätverkskarta 2</i>	24
Sammanfattning av intervjuerna kopplat till analys och tolkning.....	25
DISKUSSION	32
Nätverksstruktur	32
Starka och svaga band	34
I relation till tidigare studier.....	35
Slutdiskussion.....	36
REFERENSER	38
Bilaga 1: Intervjuguide.....	40
Bilaga 2: Kort beskrivning av aktörerna på nätverkskartorna 1 och 2	41

INLEDNING

En insändare i Piteå Tidningen (2005) önskade att journalisterna skulle använda lite av resurserna för att granska makteliten på lokalnivå. Insändaren menade att behovet av en lokalgranskning var på sin plats, eftersom fusk och mygel bland höga Skandia chefer och politiker som vi läser om dagligen även förekommer på lokalnivå. Det är vanligt att fenomen och mönster som hittas på mikronivå även hittas på makronivå och tvärtom (Granovetter, 1982). Människor påverkas och socialiseras av det samhälle de lever i, vilket betyder att den moral och etik som visar sig och genomsyrar samhället sprider sig. Offentliga personer i vårt land som sitter på höga och viktiga positioner kommer med stor säkerhet att sätta en standard som sprider sig nedåt i samhället.

Inom svensk samhällsvetenskap är bristen på elitstudier påtaglig. Varken på det nationella eller lokala planet finns någon egentlig forskningstradition att falla tillbaka på. Ett fåtal undersökningar har utförts inom ramen för maktutredningen (Peterson, 1989 & SOU, 1990:44). Det finns även någon enstaka sociologisk undersökning som exempelvis undersökning av eliten i Katrineholm, ett arbete som skett inom ramen för projektet "Social förändring i Sverige" (Drugge & Svallfors, 1991). I USA har det varit vanligare med elitstudier och en känd studie av det amerikanska samhället har utförts av C. Wright Mills som hävdar i sin bok "Makteliten" (1971) att det finns en sammanhållen maktelit på nationell nivå. I hans klassiska studie av det amerikanska samhället analyserar Mills uppkomst av livsstil och ideal hos den överklass som innehar makten, rikedomarna och de höga positionerna i USA. Han menar att makteliten är sammansatt av ledare från politiken, näringslivet och militären, och att det ofta förekommer spänningar inom denna elit. Han talar om att det finns två sorters politiker, den renodlade byråkraten och den politiska outsiders. Outsideren har till skillnad från byråkraten inte tillbringat större delen av sitt aktiva liv utanför de strikt politiska organisationerna. Han har utfört sin karriär och har sina starkaste förbindelser inom andra kretsar än politiken. Han erbjuds oftast en relativt hög position i den politiska sfären, och betraktas oftast som en representant för de icke-statliga intressena. Med tiden blir även dessa outsiders experter på byråkrati samtidigt som de kan behålla sina goda kontakter och förbindelser i den andra sfären. I USA har makten och beslutsfattandet centraliserats ytterligare genom att förskjutas från kongressen till den verkställande makten. Det har gjort att det är svårare för allmänheten att veta vad som diskuteras och försiggår bakom dessa stängda dörrar. Tidigare diskuterade politikerna öppet frågor och meningsskillnader, vilket knappt förekommer idag. Det förekommer

även en slags ömsesidig dragningskraft mellan flertalet av dem som tillhör de mäktigas kretsar. I sin lättare form yttrar den sig som ett slags outtalad ömsesidig beundran, och i sin starkaste form leder den till äktenskap inom sådana grupper, och mellan dessa ytterligheter finner man mängder av förbindelser och kontakter. Därtill förekommer en hel del nätverk som klubbar, församlingar och skolor (Mills, 1971). Många av dem är så kallade slutna nätverk där insynen är starkt begränsad för utomstående och dessutom nästan omöjliga att bli medlemmar i om du inte tillhör makteliten och överklassen.

I Sverige är tiotusentals inflytelserika svenskar medlemmar i olika former av slutna nätverk som Rotary, Lions, Odd Fellow, Frimurare och andra ordenssällskap. Betydelsen av dessa sällskap är svåra att helt ignorera. Särskilt på mindre orter kan de spela en stor roll, för att vara någon och för att ha inflytande måste man vara med i de här sammanhangen. Det ger i sin tur också tydliga fördelar. Det kan till exempel vara lättare att få finansiering av ett projekt om man vänder sig till en ordensbroder (Bankrättsföreningen, 2001).

Niklas Stenlås (1998) tycker att den här typen av sällskap innebär ett demokratiskt problem. De som träffas är inflytelserika personer, det vill säga eliten i samhället och genom dessa slutna sällskap får de tillgång till ett helt oöverträffat kontaktnät, vilket förstärker deras inflytande. Olof Petersson (1989) har gjort en kartläggning över det finmaskiga nätverk som förbinder regeringen med myndigheter, riksdagsutskott, politiska partier, intresseorganisationer, företag, massmedia och internationella maktcentra. Han menar att maktutövningen i dag i Sverige sker inte minst genom personliga, och informella kontakter.

Slutsatserna i Drugge's och Svallfors's undersökning (1991) visade att maktutövning är mer än formellt beslutsfattande i kommunens nämnder och styrelser. I intervjuerna beskrevs de informella kontakterna som en mycket viktig faktor i maktutövningen. De formella beslutsordningarna fungerade i många fall bara som ett kvitto eller stämpel på att allt gått till i enlighet med lagar och bestämmelser. Men deras resultat visade även på att informell makt förutsätter formell makt och att ett tätt kontaktnät är en viktig faktor bakom makt och inflytande. Makteliten i Katrineholm uppvisade inte samma likheter som många av de amerikanska studierna av lokalsamhället hävdade (Mills, 1971 & Dahl, 1961), att de är en grupp med gemensamma rekryteringsvägar och målsättningar, väl sammanhållen beträffande kontakter, umgänge och värderingar. I deras undersökning kom eliterna inom näringslivet från varierande bakgrunder med följd att de förfogade över olika former av kulturellt och socialt kapital. De

olika elitgrupperna konkurrerade sällan utan hade var och en sitt monopol de agerade inom. Däremot var den politiska eliten en mer homogen grupp med liknande social och kulturell bakgrund. Samtidigt hade de långt ifrån den dominerande position man skulle kunna förvänta sig av en maktelit. De var tvungna i sitt agerande att ta hänsyn till andra elitgrupper i Katrineholm och till de stora företagens möjlighet till sorti. Drugge och Svallfors menar att det är närmast parallella och samverkande eliter vi ser i ett slags lokal svensk modell (Drugge & Svallfors, 1991).

Stämmer bilden som tidigare forskning har visat överens med hur det ser ut i städer runt om i Sverige? Finns det en liten klick som har all makt även i det svenska lokalsamhället. Är undersökningen av eliten i Katrineholm unik eller är det en representativ bild över hur det fungerar i andra småstäder, och hur viktiga är dessa informella nätverk som de olika elitgrupperna i samhället samverkar i? Även om Katrineholm kan ha vissa liknande strukturer som Piteå, en socialdemokratisk kommunstyrelse samt en basnäring inom industrin så finns det många olikheter som geografiskt läge, kulturarv, samhällsstruktur. Dessutom utfördes undersökningen i Katrineholm för 15 år sedan vilket också är av betydelse för hur den allmänna kontexten såg ut. Det finns därför anledning att genomföra en undersökning där man sammanställer makt-elitens förbindelser i form av nätverkskartor som ger möjlighet för andra analyser och perspektiv på hur de informella och formella nätverken tenderar att se ut.

Syfte

Syfte med undersökningen är att studera och kartlägga de informella och formella nätverken hos makteliten i Piteå.

Disposition

I följande stycke presenteras metoden och undersökningens tillvägagångssätt samt hur analysen har utförts. Därefter följer teoriavsnittet som behandlar nätverksteorier och som ger en teoretisk ram för undersökningens empiri. Där definieras de teoretiska begreppen som nätverk, makt och elit. Där sker även en presentation av Granovetters teorier kring starka och svaga band. Resultatavsnittet inleds med en presentation av Piteå, därpå följer en beskrivning och analys av nätverkskartorna samt intervjuerna. Uppsatsen avslutas med en diskussion.

METOD

Undersökningen handlar om att studera och kartlägga de informella och formella nätverken hos makteliten i Piteå. I Sverige kan man dela upp eliten i två huvudkategorier: politiken och näringslivet vilket även har gjorts i denna undersökning. I alla tidigare samhällen har ekonomisk och politisk makt alltid hängt samman. I och med industrialiseringen fördes en ny elit till makten. Denna nya ekonomiska elit säkrade inte sin plats inom politiken vilket gjorde det möjligt för en ny politisk elit att stiga fram och ta över. Därför har Sverige ett system som kan karaktäriseras av två eliter; de ekonomiska (näringslivet) och de politiska (Glete, 1991). Det stämmer även med de svenska studier som har utförts (Drugge & Svallfors, 1991; Stenlås, 1998 & Petersson, 1989). Undersökningens resultat kommer att presenteras i form av nätverkskartor för att åskådliggöra hur maktelitens formella och informella förbindelser ser ut. Därefter kommer en sammanställning av intervjuer med några av makteliten i Piteå att tillfogas för att få en djupare förståelse av vad de informella och formella kontakterna betyder och hur de förvaltas.

Empiriinsamlingen har bedrivits i två steg, först ett praktiskt insamlande av material från diverse företagsregister, medlemsmatriklar och Internet, därefter genom intervjuer med några av makteliten i Piteå. Eftersom makteliten själv besitter viktig information kring hur de själva ser på nätverksbyggande, hur de anser att nätverken ser ut och fungerar i Piteå samt vilka personer de anser vara mest inflytelserika, var det lämpligt att utföra intervjuer för att få tillgång till denna information. Intervjuer ger möjlighet till djupare information som är dold och svår att få tag i på annat sätt. Dessutom fungerar intervjuerna som en jämförelse och komplement till den övriga materialinsamlingen som sammanställts i form av nätverkskartor. Resultatet har sedan analyserats och tolkats med hjälp av olika nätverksteorier, exempelvis Granovetters teori kring starka och svaga band.

Nätverkskartor

Urvalet till den första delen av materialinsamlingen har utformats med utgångspunkt från erfarenheterna av undersökningen om den svenska makteliten som maktutredningen genomfört (SOU 1990:44). Urvalet har därför bestämts genom positions - metoden med ett kompletterande snöbollsurval. Urvalet är indelat i sju institutionellt baserade huvudsektorer som beskrivs nedan. Dessa har i sin tur delats upp på olika undersektorer.

Politik: Kommunfullmäktige – Kommunstyrelse - Näringslivskontoret och andra förvaltningar

Näringsliv: Statligt ägda bolag - Kommunägda bolag – Konsumentkooperation - Privat näringsliv - Förmögenhet

Organisationer: Fackliga organisationer – Näringslivsorganisationer - Övriga organisationer

Massmedia: Dagspress

Vetenskap: Rektor/chef/styrelseordförande för universitet, högskola eller större forskningsinstitut.

Kultur: Kulturinstitutioner - Kulturpersonligheter

Kriteriet för urvalet av företag var alla som har fler än 20 anställda. Ur dessa företag har sedan urvalet varit chefer, verkställande direktörer, och styrelsemedlemmar, det vill säga de på de högsta positionerna inom företagen. Det var för att få fram den grupp som formellt betraktas som maktelit. Därefter har politikerna på de högsta positionerna i kommunen valts ut för att få den andra gruppen i makteliten. Valet av organisationerna har i första urvalet varit alla föreningar och organisationer som är stationerade i Piteå kommun. Det var även viktigt att ha med ekonomiska aktörer då ekonomiska resurser tenderar att ge maktresurser (Petersson, 1987), därför utfördes ett urval på personer med en taxerad förmögenhet på mer än 5 miljoner kronor taxeringsåret 2004.

Det empiriska materialet angående företag, dess styrelse och ledning har insamlats med hjälp av företagsregister som Företagsfakta, Bolagsverket samt Piteå Kommuns egen hemsida. All information kring dessa företag sammanställdes i Excel. För att hitta aktörer med stor förmögenhet så användes taxeringskalender från 2004 över Norrbottens län och över Piteå. Efter insamlingen av information från alla företag med mer än 20 anställda, ekonomiskt förmögna personer samt politiker, kompletterades Exceltabellen med alla organisationer, föreningar och liknande som hittades i Piteå. Därefter sammanställdes allt, vilket ledde till en lista på 112 personer som markerades i tabellen utefter vilka företag, organisationer, föreningar de var delaktiga i på något sätt. Det kunde gälla styrelseuppdrag till medlemskap i föreningar.

Efter kartläggningen konverterades Excelfilerna så att de gick att köra i ett dataprogram som heter Bibexcel¹. Eftersom det var viktigt att få en kartläggning över hur relationerna ser ut mellan företagen och organisationerna, och hur relationerna ser ut mellan individerna (makt-eliten i Piteå) skapades två olika nätverkskartor (med kriteriet att de skulle ha mer än två lika förbindelser). En karta formas utifrån att den har beräknat antalet gånger någonting sammanfaller samtidigt. Till exempel hur många gånger en författares namn förekommer i ett dokument. Sedan tas detta resultat, som visas i form av en matris, och sätts in i ett mult-dimensionellt skalprogram (MDS) som hittar de bäst passande två-dimensionella representationer av det ingående värdet. Avståndet mellan noderna på kartan är omvänt proportionellt till antalet samstämmigheter, vilket betyder att ju fler samstämmigheter de har desto närmare kommer noderna varandra på kartan. En cirkel kan ritas vid varje nod för att indikera storleken på exempelvis hur många kontakter en aktör har med de olika företagen och organisationerna. Linjerna mellan noderna, och även dess tjocklek, indikerar hur många samstämmigheter de olika noderna (aktörerna) har. Med hjälp av valda teorier har dessa kartor analyserats och tolkats. Därefter har resultatet diskuterats och jämförts med intervjuernas resultat.

Eftersom en del föreningar eller klubbar är slutna, det vill säga hemliga, så är det omöjligt som utomstående att få insyn och tillgång till deras medlemsmatrikel. Det innebär att det finns aktörer samt förbindelser mellan aktörer som fattas i dessa nätverkskartor. Då de flesta av dessa hemliga klubbar eller föreningar har ett tystnadslofte som absolut inte får brytas under några som helst omständigheter är det väldigt svårt att få någon som är involverad att dela med sig av sin information, även om det bara gäller medlemskap. När det gäller företag som är viktiga ekonomiska aktörer, men som inte uppfyller kriteriet på antal anställda, har de varit svåra att få tag på med hjälp av de register som varit tillgängliga, eftersom inga register går att söka på omsättningen. Det finns relativt få elitstudier och därmed teorier kring elitens nätverk och nätverksbyggande. De teorier som ligger till grund för analysen och tolkningen av nätverkskartorna är universella och passar de flesta nätverkskartor (sociogram). Man använder sig av samma begrepp som centralitet och avstånd samt relationernas tjocklek, vilket gör det möjligt att jämföra kartorna med andra kartor.

¹ Ett dataprogram som är utarbetat av Olle Persson, professor och prefekt vid sociologiska institutionen vid Umeå Universitet. Det är designat för att hjälpa användaren att analysera bibliografiskt material eller annat datamaterial som är utformat på liknande sätt.

Intervjuer

Valet av informanter till intervjuerna har utgått ifrån nätverkskartan som åskådliggjorde aktörernas (personernas) relationer. Eftersom det inte har varit intressant att få ett generaliserbart material fanns det ingen anledning att göra urvalet slumpmässigt. I kvalitativa metoder handlar det om ett selektivt urval av studieobjektet och i en fallstudie sker urvalet ofta på teoretiska grunder, och inte slumpmässiga. Därför gjordes ett strategiskt urval utifrån kriterier som innebar att personerna skulle komma från olika fält i samhället, bestå av både män och kvinnor och gärna vara spridda på nätverkskartan så att det blev en representation från varje område. Urvalet bestod slutligen av tre kvinnor och fyra män. De representerar politiken, näringslivet, viktiga organisationer samt föreningar och även i viss mån media, kultur och vetenskap. Informanternas bakgrund är övervägande arbetarklass och lägre medelklass. Dessutom kommer några ifrån företagarfamiljer. De har många års erfarenhet inom sitt område och har därför både kunskap och inblick i hur nätverken i Piteå fungerar samt är konstruerade. De har garanterats full anonymitet vilket har gjort att inga positioner nämns samt att på några ställen har namn på personer eller ord i vissa citat avlägsnats för att inte avslöja identiteterna.

Semistrukturerade intervjuer genomfördes på representanterna från det politiska området samt näringslivet. Intervjuguiden (bilaga 1) som fungerade som riktlinje i samtalen med informanterna bestod av ett antal temafrågor. Dessa intervjuer ska ses mer som ett sammandrag av information. Vid intervjutillfället användes bandspelare för en smidigare och tillförlitligare hantering av informationen.

Informanterna kontaktades per telefon där de fick information om vad undersökningens syfte rörde och en tid för intervju bestämdes. Intervjuerna utfördes på respektive informants arbetsplats och i ett fall hemma hos informanten. Intervjuerna bandades med informanternas godkännande och dessa tog cirka 45 – 60 minuter. Därefter transkriberades varje enskild intervju för att sedan sammanställas. Därpå har empirin teoriprövats och en analys och tolkning har utförts med hjälp av de valda teoretiska verktygen. Slutligen har resultatet diskuterats och utmynnat i egna slutsatser.

När det gäller intervjuerna och informanterna utgörs de av personer som befinner sig i en offentlig miljö som relativt ofta granskas och uppmärksammas. Dessa individer har en vana i att uttala sig offentligt och väljer därför sina ord med noggrannhet. Därför kan det vara svårt att verkligen få fram deras personliga åsikter. Den utlovade anonymiteten från denna undersök-

ning har underlättat problemet till en viss del, men det är ändå så att deras position i samhället hindrar dem från att vara för öppenhjärtliga i sina svar. De vet att det de säger används många gånger emot dem. Nästa problem kan vara deras ovilja att prata om dolda saker. Några av informanterna som har stor erfarenhet av media och offentligt arbete var väldigt försiktiga i sina svar då det gällde deras informella kontakter. De var villiga att berätta om de informella kontakternas betydelse, men vilka personer som ingick i de informella nätverken var mer hemlighetsfullt. Eftersom lojaliteten väger tungt i elitens nätverk finns det en rädsla i att den skulle kunna påverkas om man utelämnar någon ur sitt nätverk som skulle kunna orsaka problem för de själva eller för andra.

TEORIER

I följande text diskuteras begreppen elit, nätverk och 'catnets'. Dessutom presenteras nätverksteorier och dess användning.

Eliter

I allmänt språkbruk har ordet elit ofta en positiv eller negativ värdeladdning. Begreppet används exempelvis för att utmärka de skickligaste eller bästa. Elit i denna undersökning används som en neutral beteckning för en grupp som avviker i ett bestämt hänseende, nämligen i fråga om makt och inflytande. Eliter, liksom andra grupper kan vara slutna och öppna i många avseenden. När man karakteriserat en elit som sluten har det varit i tre speciella avseenden; exklusivitet, sammanhållning och samstämmighet. Graden av exklusivitet har att göra med elitors rekrytering. En elitgrupp är sluten om man bara rekryteras uteslutande från ett enda socialt skikt. Ett annat sätt att karakterisera eliter är efter graden av sammanhållning. Den klassiska elitteorins hypotes är att samhället styrs av en liten enhetlig grupp med starka inbördes band, och ett sätt att karakterisera sådana mönster av förbindelser är i form av nätverk. Den tredje dimensionen som karakteriserar eliter är graden av samstämmighet. Eliter kan förenas genom en underförstådd kultur som kommer till uttryck i vanor, seder och tabun (SOU 1990: 44).

En elit i ett modernt samhälle har formella uppdrag med avgränsade funktioner i olika organisationer. Det är emellertid den domän av personliga relationer som organiserar sig tvärs mot samhällets formella institutioner som gör den till elit. Det är emellertid elitens position i dessa olika formella institutioner som gör det möjligt för dem att agera informellt. Eliten har flera

professionella anledningar att träffas som exempelvis ledamotskap i andra styrelser och olika samhällsprojekt. Sedan utöver dessa formella anledningar finns det naturligtvis sociala skäl för eliten att träffas som släktskap, vänskap, föreningsliv, klubbiv och kulturkonsumtion (Stenlås, 1998).

Elitbegreppet har alltid varit förknippat med maktbegreppet eftersom det uttrycker vad elitens makt består av (Stenlås, 1998). Maktbegreppet är ett av redskapen man kan använda för att analysera samhällets strukturer. Man kan tala om maktstrukturer då flera aktörer står i förbindelse med varandra genom maktrelationer, och en maktrelation karaktäriseras av att någon har en möjlighet att genomdriva sin vilja gentemot någon annan (Wrong, 1979). Den vanligaste definitionen av makt går ut på att Andersson förmår Petterson och Lundström att göra något som strider mot deras intressen (Korpi, 1987). Maktbegreppets stora värde är att det visar vägar som gör det möjligt att studera hur samhällets institutioner faktiskt fungerar. Makt ger privilegier och prestige, och man kan skilja på att ha makt det vill säga föfoga över maktresurser och att utöva makt det vill säga påverka andra genom att förbruka maktresurser. Den som har makt kan uppnå sina mål utan att förbruka maktresurser (Dahlström, 1987). De olika kontakternas förekomst och variation kan användas för en analys av nätverkens struktur. Det är en fråga om att urskilja mönster av relationer.

Nätverksteorier

Nätverk används ofta som ett utomvetenskapligt begrepp, men begreppet har med tiden fått en vetenskaplig betydelse som metod inom sociografiskt orienterad forskning (Stenlås, 1998).

Nätverksbegreppet riktar uppmärksamheten mot mönster av tämligen stabila relationer mellan individer. Alla människor har nätverk av sociala relationer, därför kan man säga att sociala relationssystem eller sociala nätverk är ett allmänt och naturligt socialt fenomen. Men i detta sammanhang är det nätverken mellan personer i mer utpräglade maktstrukturer (de med höga positioner inom de kategoriserade områdena som utvalts) som är det intressanta. Nätverksbegreppet visar på aktörernas (eliten i Piteå) möjligheter att agera runt formella beslutsvägar. Nätverksrelationer fungerar annorlunda än formella interaktionsstrukturer, de är stabila, personliga och förhållandevis osynliga för utomstående iakttagare (Stenlås, 1998).

Grundidén för nätverk och nätverksteorier innebär att man antar att aktörer är delar av större sociala strukturer och att det är deras position i dessa strukturer som influerar deras agerande. Därför fokuserar man främst på relationerna som länkar ihop aktörerna inom nätverksteorierna. Kontakterna och sammanlänkningarna kan vara direkta eller indirekta (Scott, 2000). De

flesta kontakterna i ett personligt nätverk utgår från ömsesidighet, antingen direkt eller indirekt. Det är ömsesidigheten, eller bristen på sådan, som håller liv i en relation eller får den att dö. En stor del av socialiseringen sker i sociala nätverk, och i socialiseringsprocessen övertar människorna de värderingar, normer och regler som gäller för samvaron i de grupper de tillhör (Johansson, 1999).

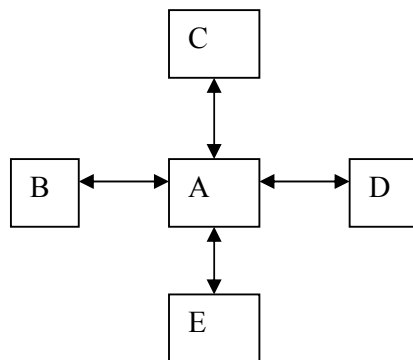
Bourdieu använder sig av begreppet kapital som ett verktyg för att förstå människan och dess omvärld. Han skiljer mellan fyra olika slags kapital; ekonomiskt, symboliskt, socialt och kulturellt. Dessa kapital har olika innebörder. Det ekonomiska kapitalet handlar om individens materiella tillgångar, och det symboliska kapitalet är de symboler och attribut individen behöver för att behärska och kunna använda sin konkurrensförmåga och tillhörighet. Det sociala kapitalet inkluderar släktband, vänskapsförbindelser, arbetskolleger, det vill säga individens relationer medan det kulturella kapitalet handlar om utbildning och språket. Han talar om konverteringsstrategier genom vilka ekonomiskt och kulturellt kapital kan omvandlas till socialt kapital och omvänt. Precis som med ekonomiskt kapital krävs det investeringar och hårt arbete för att öka det sociala kapitalet. Kontakter ska skapas och underhållas, vänskapsband knyts och förtroende återbetalas (Bourdieu, 1986). Putnam gör en viktig skillnad mellan två former av socialt kapital: överbryggning (bridging) och bindning (bonding). Bindning av socialt kapital är ett resultat från nätverkskontakter mellan likasinnade människor och överbryggning av socialt kapital resulterar från nätverk som är involverade i två eller fler olika kategorier.

De sociala nätverken har olika funktioner och en viktig sådan är att förmedla och tillhandahålla värdefull information. Information som kommer ifrån ett nätverk är digrare än information som överförs på annat vis (Cook, 1982). Det beror på att informationen inte bara är sakuppgifter utan även en tolkning från en betrodd person inom den sociala omgivningen. Tillförlitligheten hos personerna som delar information har prövats tidigare, och information som sprids inom elitens nätverk sprids inom en socialt och ideologiskt förhållandevis homogen grupp med likartade erfarenheter. Dessutom är ett socialt nätverk det främsta mediet för spridning av privilegierad information, det vill säga information som är svårtillgänglig och endast avsedd för vissa som exempelvis eliter (Stenlås, 1998).

De sociala nätverken ger en bild av nätverksmönster där en punkt representerar en aktör och en linje mellan två punkter representerar en relation mellan motsvarande aktörer. Man använ-

der sig av begrepp som täthet och centralisering (för att kommentera hela nätverket) samt avstånd och centralitet (för att kommentera enskilda aktörer) (Sociologiskt lexikon, 2001).

Graden av centralitet refererar till hur centrala aktörerna är för de aktiviteter eller processer som pågår i nätverket. Det existerar flera olika sätt att definiera och mäta graden av centralitet. Aktör A (se fig.3.1) sitter som spindeln i nätets centrum och en definition av centralitetsbegreppet bör klassificera A som den mest centrala. Aktör A kan antingen anses vara den mest centrala därför att detta är den aktör som har flest direkta kopplingar till andra aktörer. Man kan även se aktören A som den mest centrala eftersom punkten A är den punkt som ligger som den förmedlande länken mellan de övriga aktörerna. Slutligen kan A även ses som den mest centrala eftersom A:s summerade avstånd till övriga aktörer i nätverket är lägst (Hedström, 2001).

Figur 3.1 Nätverksstruktur och grad av centralitet.

Cook (1982) som tillhör den så kallade utbytesteoretiska traditionen har byggt vidare på teorier som handlar om att nätverkets struktur påverkar aktörernas makt. Att centralitet är ett sådant viktigt och välstuderat begrepp beror på att det finns ett nära samband mellan centralitet och makt; *"ju mer central en aktör är desto större tenderar aktörens potentiella makt att vara"* (Hedström, 2001: 180). Till skillnad från centralitet fokuserar densitet på hur själva nätverket ser ut och inte på den enskilda aktörens position i nätverket. Man kan definiera begreppet densitet som antalet existerande relationer i förhållande till antalet möjliga relationer. Anledningen till att man intresserar sig för densiteten i relationer beror på att graden av densitet har visats sig av stor betydelse för hur och med vilken hastighet information och olika beteenden sprider sig i samhället, ju tätare nätverk desto snabbare sprids informationen. En annan grundläggande tanke menar Cook (1982) är att makt och beroende är två sidor av samma sak. Det vill säga att begreppen hänger ihop, har man stor makt har man ett litet beroende och har man lite makt har man ett stort beroende.

Catnets – kategorinät

Kategorier eller 'cat' syftar på en grupp människor som liknar varandra utifrån någon aspekt. Det kan vara allmänna kategorier som kön, ålder, klass till mer nyanserade kategorier. Genom att förena kategorier med nätverk får man ett 'catnets'. Ett 'catnet' är en grupp individer som tillhör samma kategori och ingår i samma nätverk, och dessa 'catnets' verkar vara mer samlade runt allmänna mål och agerar mer kollektivt än en grupp av människor som antingen består av nätverk eller kategori (Lorrain & White, 1977). Människor tenderar att utveckla relationer med likasinnade, man använder sig av uttrycket, lika barn leka bäst, det vill säga rika människor utvecklar relationer med andra rika och utbildade människor utvecklar relationer med andra utbildade människor. Förklaringar till detta fenomen kan bland annat vara att socialt lika människor delar liknande intressen och även om de har olika intressen tenderar de att spendera tid på samma platser (bostadsområden, klubbar, arbetsplatser etc). Dessutom upplever de flesta, att människor med likadan smak som en själv är attraktiva (Burt, 1990). Näringslivet och det politiska etablissemangen kan ses som två skilda 'catnets'.

Granovetters nätverksteorier – svaga och starka band

Granovetters idé bygger på att svaga förbindelser (ej regelbunden relation) är kraftfullare än starka förbindelser (regelbunden relation såsom en nära vän). Svaga förbindelser har inte bara benägenhet att överbrygga nätverk oftare än starka förbindelser utan dessutom benägenhet att överbrygga olika 'catnets'. Orsaken till det är att starka förbindelser till skillnad från svaga tenderar att bli väldigt koncentrerade vid särskilda grupper och 'catnets', och därför är svaga förbindelser viktiga för skapandet av social sammanhållning och integration (Granovetter, 1982). Att bygga svaga förbindelser är av ett speciellt värde för aktörerna eftersom de svaga förbindelserna oftare fungerar som överbryggare än vad starka förbindelser gör. Individer med hög status (personer med högt socialt, kulturellt, ekonomiskt och symboliskt kapital; makteliter) har oftare kontakter med andra utanför sin kategori av grupp. I lägre socioekonomiska grupper är svaga förbindelser sällan överbryggare, utan snarare representerar de bekanta eller släktingar. Den information som de får ut av dessa relationer skapar inte en mängd nya möjligheter. Resultatet blir att användandet av deras svaga förbindelser är negativ. Bland eliten (höga socioekonomiska grupper) blir det en motsatt, deras svaga förbindelser överbrygger sociala distanser. Om man till exempel behöver ett jobb eller hjälp med kontakter som man inte hittar inom sitt egna sociala skikt kan man använda sig av de svaga förbindelserna och leta bland andra skikt i samhället. Det ger en stark positiv effekt för denna kategori av aktörer att använda sig av de svaga förbindelserna (Granovetter, 1982).

Starka förbindelser kan också vara värdefulla. Svaga förbindelser ger människor tillgång till information och resurser utanför deras egna sociala cirklar; men starka förbindelser ger en större motivation att vara till hjälp och är lättare att få tillgång till. I samhället finns det fler individer med låg status än med hög, vilket gör det lättare för dem att hitta likasinnade vänner inom samma sociala klass. Det innebär att dem som tillhör den höga sociala klassen har fler svaga förbindelser och dem som tillhör låg social klass har fler starka förbindelser. Det kan förklara varför det är viktigt med privata och slutna klubbar för makteliten (Granovetter, 1982).

Förbindelserna mellan två individer är fenomen på mikronivå. Granovetter argumenterar för att dessa mönster som man kan avläsa ur undersökningarna på mikronivå skulle kunna representera mönster även på makronivå. Hans idé är enkel, han menar att de dagliga personliga nätverken med bekanta, vänner, och kontakter står för de medel som får individuellt beteende att bli rutiner och ihopsamlade till storskaliga mönster. Granovetter undersöker hur variationer i styrkan mellan personliga relationsförbindelser kan relatera till flera storskaliga sociala processer, inkluderat spridning av information, social rörlighet och politisk organisation (Granovetter, 1982) .

Modern sociologisk nätverksanalys har en del av sin bakgrund i ämnen som socialantropologi, matematisk grafteori och geografi. De starkaste icke sociologiska rötterna finns inom socialpsykologin inom det som brukar benämnas sociometri. Inom sociometrin använder man grafer som kallas för sociogram och dessa är nästan identiska med vad vi kallar för sociala nätverk (Hedström, 2001).

Sammanfattning av den teoretiska referensramen och dess användning i analysen

Nätverksteorier handlar alltså om att man studerar olika aktörers relationer (i denna undersökning maktelitens) och hur de länkar samman. En stor del av socialisering sker också i dessa nätverk, man överför förutom värdefull information, värderingar, normer och regler. Man kan säga att man påverkar det sociala kapitalet hos varandra. Nätverkskontakter mellan likasinnade människor det vill säga från samma socioekonomiska grupp ger bindning (bonding) av socialt kapital medan nätverkskontakter mellan individer från olika socioekonomiska grupper ger överbryggning (bridging) av socialt kapital.

Nätverksteorier kan användas för att kartlägga hur samhällets förbindelser ser ut, till exempel om det finns en grupp eliter med starka inbördes band som styr enhälligt. Genom att använda

sig av olika former av sociogram (nätverksskator) kan man analysera hur förbindelserna ser ut i egenskap av täthet, centralisering, avstånd och centralitet. Eftersom syftet med undersökningen är att studera de informella och formella nätverken hos makteliten i Piteå, kommer nätverksskatorna att analyseras och tolkas med hjälp av dessa begrepp. Nätverksteorierna kommer också att användas för att tolka hur själva nätverket är uppbyggt och ser ut rent strukturmässigt. Intervjuernas resultat kommer att kopplas ihop med nätverksskatorna och där kommer bland annat Granovetters teorier kring starka och svaga band att ligga tillgrund för analysen och även effekterna av nätverken, hur det påverkar det sociala kapitalet och socialiseringsprocessen.

Det finns olika sätt att använda sig av nätverksstudier och ett annat sätt att studera nätverk på är genom 'catnets' som innebär att man studerar nätverk med individer ur samma kategori. Hur ser nätverksskatorna ut där, kan man hitta olika 'catnets'?

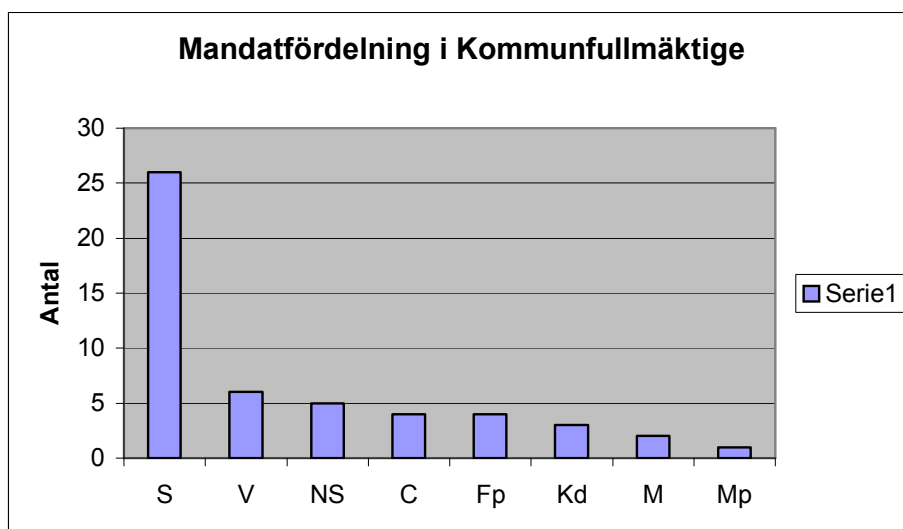
RESULTAT & ANALYS

Presentation av Piteå

Piteå kommun är beläget i södra Norrbottens län vid Piteälvens utlopp i Bottenviken med Piteå som centralort. Piteå som ligger ungefär 90 mil norr om Stockholm och 10 mil söder om polcirkeln har cirka 40 000 innevånare (Statistiska centralbyrån [SCB], 2005).

Den traditionella verkstadsindustrin har omkring 550 anställda, många i små företag. De utgör en viktig stödfunktion för hela näringslivet i Piteå. Förutom basindustrin som ingår i multinationella koncerner, *Kappa Kraftliner*, *SCA Packaging* och *Setra sågade trävaror AB* som tillsammans sysselsätter 1310 personer finns det flera medelstora företag inom tillverkningsindustrin och tjänstesektorn (Företagsfakta, 2005). Piteå har många småföretagare vilket man bland annat kan tyda i verksamheterna som finns i *Furunäsets företagsby* samt *Acusticum*, som är navet i en unik och dynamisk mediamiljö. Infokomsektorn räknar idag sammanlagt 650 anställda vid en handfull företag och turismen är av stor betydelse. Pite Havsbud har expanderat kraftigt och är nu Sveriges största turistsommaranläggning. Dessutom erbjuder Pite Havsbud idag den enskilt största konferenskapaciteten i Norden samt den största hotellkapaciteten i Sverige (Piteå kommun, 2005).

Politiskt domineras staden sedan mycket lång tid tillbaka av socialdemokraterna. Kommunfullmäktige består av 51 ordinarie ledamöter och 29 ersättare. Man sammanträder åtta gånger per år och dessa sammanträden, som avhålls i stadshusets sessionssal är offentliga och allmänheten är välkommen att lyssna från åhörarplats. Piteå kommun har två kommunalråd, en man och en kvinna. Här nedan visas hur mandatfördelningen ser ut efter den sista valomröstningen (Piteåkommun, 2005).

Figur 1. Stapeldiagram som åskådliggör mandatfördelningen i Piteå Kommun. NS står för norrbottens sjukvårdsparti, de andra förkortningar är den samma som gäller för partier på nationell nivå.

Hur man läser nätverkskartorna

I följande text visas nätverkskartorna och en presentation av alla namn finns i bilaga 2.

För att kartlägga hur de informella och formella nätverken ser ut kommer i första steget begreppen, centralitet, avstånd, nodernas storlek, och täthet (densitet) att användas som analysverktyg. Nodens storlek visar hur många kontakter aktören har, ju större nod desto fler kontakter. Avståndet mellan noderna på kartan är omvänt proportionellt till antalet samstämmigheter, vilket betyder att ju fler samstämmigheter de har desto närmare kommer noderna varandra på kartan. Linjerna mellan noderna och även dess tjocklek indikerar hur många samstämmigheter de olika noderna (aktörerna) har. Därefter kopplas kartorna ihop med övriga teoretiska aspekter bland annat Granovetters teorier kring starka och svaga band.

Nätverkskarta 1: Beskrivning över antal samstämmigheter mellan personer (makteliten) i Piteå

Analys nätverkskarta 1

De olika kontakternas frekvens och variation gör det möjligt att tolka och analysera hur relationsmönstrena ser ut i nätverket. Studerar man nätverkskartan kan man se att det finns några noder som utmärker sig och är större i storlek än de övriga. Det betyder att de aktörerna (noderna) har fler kontakter (samstämmigheter) än de övriga aktörerna i nätverket. Det finns 5-6 aktörer som har fler förbindelser än de övriga och de personerna är: Mikael Boström, Gusten Granström, Anders Lundkvist, Peter Roslund, Göran Carlsson och Lars-Olof Pettersson. Att Mikael Boström har flest samstämmigheter beror antagligen på att han är revisor och anlitas av många bolag i Piteå. Det är med andra ord en ren formell relation och man träffas inte så ofta. Relationen är svag till sin karaktär enligt Granovetter (1982) eftersom det inte rör sig om några regelbundna, personliga eller nära relationer. Däremot kan några av hans förbindelser vara starka och även finnas på andra plan än bara det formella uppdraget. Då han är delaktig i många bolag har det säkert haft betydelse för hans karriär. Eftersom hans nätverk har växt och det visar som Granovetter antyder att de svaga förbindelserna gynnar oftare de professionella områdena. Han får tillgång till sfärer utanför sin egen naturliga och nåbara.

Nästa steg är att studera hur centraliteten ser ut i nätverkskartan. Gusten Granström finns som en central länk i nätverket. Han har många förbindelser och fungerar både som länk och anknytare för övriga aktörer. Cook (1982) menar att centralitet har ett nära samband med makt, och ju centralare en aktör är desto större tenderar aktörens potentiella makt att vara. Det skulle innebära att Gusten förfogar över inflytelserika maktresurser.

Hur ser densiteten ut? Cook (1982) menar att densiteten definierar summan av antalet relationer i nätverket, där densiteten eller tätheten är större där finns det fler relationer. Nätverkskarta 1 har en tätare densitet i den undre delen av kartan. Där finns det representanter från näringslivet som alla dessutom är med i ordenssällskapet Merkur. Där sprider sig alltså information snabbare beroende på att man har korta avstånd och ett tätare nät.

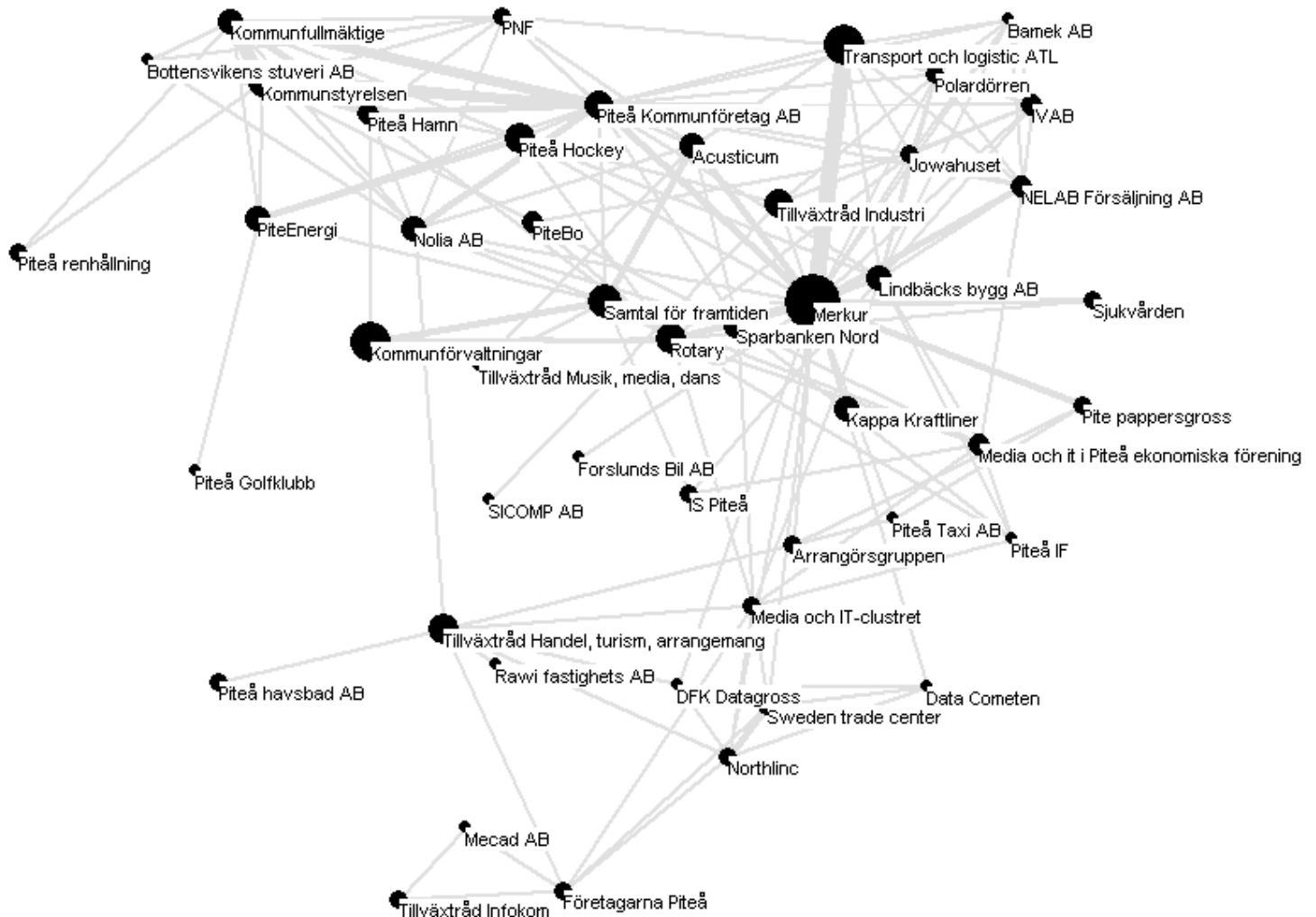
Avstånden mellan de olika aktörerna påverkar både densiteten och centraliteten. Ju kortare avstånd mellan aktörer desto tätare blir nätverket och om en aktör har fler korta relationer än andra aktörer blir den en central aktör (Hedström, 2001). Avstånden mellan de olika aktörerna visar också hur många samstämmigheter de har. Aktörer som hamnar nära varandra har fler samstämmigheter. Tittar man på de aktörer som representerar den politiska makteliten kan man se att de har fler samstämmigheter tillsammans eftersom de hamnar närmare varandra.

Det är Lars-Olof Pettersson, Maj-Britt Lindström och Peter Roslund (Bilaga 2). Även personer runt omkring dessa är nära knutna till de kommunalägda bolagen. Däremot kan man se att kommunchefen Helen Röckner hamnar på andra sidan i nätverket. Hon har alltså fler samstämmigheter med dessa aktörer. Kartan visar att det förekommer starka inbördes band mellan aktörerna.

Man kan även urskilja några olika 'catnets'. I det övre högra hörnet av nätverkskartan har vi en grupp politiker som dessutom är engagerade i andra uppdrag utanför det politiska arbetet som exempelvis VD eller styrelseordförande i företag. Den gruppen tillhör samma kategori (politiker) och de har förbindelser mellan varandra. Längst ned på kartan har vi ett annat 'catnet' som består av företagare inom näringslivet.

Svaga relationer eller förbindelser är alltså sådana som inte förekommer allt för ofta och kanske rör sig mer av en formell karaktär. De hittas oftare mellan aktörer från olika sfärer (fält). De svaga relationerna tenderar också att överbrygga skillnader och kan ge information som annars hade varit omöjlig att nå (Granovetter, 1982).

Nätverkskarta 2: Beskrivning över antal samstämmigheter mellan företag, organisationer och föreningar Piteå

Analys nätverkskarta 2

För nätverkskarta 2 blir det följande aktörer som utmärker sig i storlek: Merkur, Transport och logistic ATL och kommunförvaltningen (bilaga 2). De förbindelser som aktörerna har till Merkur kan man se som starka band enligt Granovetter (1982) eftersom det rör sig om regelbundna träffar varannan torsdagskväll.

Merkur är den organisation som är den centrala länken i kartan. De flesta av aktörerna på kartan har en förbindelse dit. Merkur som är ett hemligt ordenssällskap där bara vissa utvalda blir inbjudna som medlemmar, fungerar som en knypunkt för många av Piteås makteliter. Eftersom det rör sig om starka förbindelser som knyts där, är det en betydelsefull och viktig länk i hela maktelitens nätverk. Starka förbindelser knyts oftast med personer från samma samhällsklass och har en tendens att ge större motivation till att bistå varandra med olika resurser (Granovetter, 1982).

Nätverkskarta 2 har ett tätare område i övre högra hörnet av kartan även om det inte är lika tydligt som på karta 1. Där hittar man olika företag som är nära knutna till Merkur. Även kring de kommunala bolagen och kommunfullmäktige i det övre vänstra hörnet är densiteten tätare vilket ger ett snabbare informationsflöde och effektivare samarbete (Cook, 1982). Vidare kan man avgränsa den täta gruppen som ett 'catnet', Burt (1990) menar att det politiska etablissemangen och näringslivet kan ses som två skilda 'catnets'.

När det gäller förbindelserna mellan aktörerna och dess storlek kan man se att den tjockaste förbindelsen finns mellan Transport och logistic ATL och Merkur. Det betyder att flera personer inom den koncernen är med i Merkur. När det gäller avstånden mellan de olika noderna har det betydelse för hur många samstämmigheter man har. Enligt kartan kan man då tyda att de organisationer och företag som hamnar nära kommunens bolag har fler gemensamheter än övriga.

Man kan skönja en viss uppdelning mellan politiken och näringslivet. Men eftersom det finns så många kommunala bolag så blandas politikens och näringslivets sfärer. Det är inte strikt uppdelat men man kan se att de separerar sig i två skilda områden (catnets).

För att analysera nätverkskartorna utifrån om det är svaga eller starka band måste man studera vilken relation det är som sammanbinder de olika aktörerna. Därför är det intressant att koppla ihop kartorna med intervjuerna för att få en tydligare bild.

Sammanfattning av intervjuerna kopplat till analys och tolkning

Informanterna som består av sju personer på höga positioner inom näringslivet och politiken i Piteå är samtliga med på nätverkskartorna men eftersom de lovats anonymitet kommer inget att nämnas som gör det möjligt att identifiera informanten. I texten som följer kommer en sammanfattning och analys av deras åsikter och erfarenheter att presenteras.

Övervägande tycker informanterna att samarbetet mellan näringslivet och politiken i Piteå Kommun fungerar bra, men de menar också att det kan bli bättre. Det är ingen skillnad mellan politikerna eller de övriga informanterna i deras svar. Däremot upplever några av dem att det har blivit mer komplicerat och formellt idag och saknar det informella.

Jag brukar faktiskt åka och hälsa på Peter Roslund (Kommunalråd). Det har faktiskt hänt att jag har varit dit för att berätta vad jag gör. Och det kanske är ett bra sätt att man gör så för att de ska veta vad man gör och att man har ett sådant kontaktnät.

Genom att man försöker mötas via formella nätverk har man en relativt klar bild över varandras områden och de flesta är övertygade att både näringslivet och det politiska etablissermanget har förstått vikten av att överbrygga dess två fält, eller i alla fall försöka mötas så att man förstår varandras behov och förutsättningar. Några av dem nämner att det även är viktigt för kommunen att ha långsiktiga mål att skapa strategiska nätverksbyggen som kanske har varit vanligare inom näringslivet. De hänvisar till några kända exempel där näringslivets och kommunens samarbete verkligen har gett något positivt som verkar bestå, och som har fått andra kommuner att vilja komma och se hur de har burit sig åt. Några av exemplena är Acusticum och IS Piteå (bilaga 2). En av informanterna som upplever att samarbetet mellan kommun och näringslivet fungerar bra uttrycker sig på följande sätt:

Jag tycker inte det har varit något problem. Många säger till oss att det är fantastiskt hur vi kommer överens här. Det är väldigt många kommuner som vill komma hit och höra hur vi har gjort och så. Inte för att det är så himla stort utan det är väl mer företeelsen att vi har lyckats få ihop de här delarna.

Intervjuerna förstärker bilden av att samhället är uppdelat i två skilda 'catnet' som Burt (1990) talar om. Dessa kategorier är ganska lätta att urskilja eftersom de är rent formella. Där-

emot nämner informanterna hur viktigt det är att försöka överbrygga dessa fält för att få ett väl fungerande samhälle. Där det finns nätverk som går mellan de olika fälten kommer det att ske en överbryggnings (bridging) av socialt kapital som Putnam (2000) menar. Utbytet är oerhört viktigt och relationer mellan olika fält i samhället ger en större mängd information och kunskap än om man bara rör sig inom sitt eget fält (Granovetter, 1982).

De flesta informanterna tycker att Piteå har en väl fungerande maktstruktur och de anger olika orsaker till vad det är som kan ligga bakom det, till exempel att de har ett dominerande parti med egen majoritet och har haft det väldigt länge. Sen kan det finnas andra orsaker som storleken på staden.

Det kanske beror på att det är bra storlek på staden, korta beslutsvägar, och alla är med över allt. Det kan vara en nackdel också när det är smått, att det blir samma människor som sitter med i alla grupper och det kan väl vara det som är lite negativt. Men det gör att det är lätt att driva fram en fråga ganska snabbt.

En av informanterna tycker inte att Piteå har en väl fungerande maktstruktur, utan tycker att politikerna är för mycket och tafsar i näringslivet. Informanten hänvisar till alla de kommunala bolagen som finns.

De har ju varit Sverigemästare på att driva företag. De ska bädda för företagen men de ska inte vara inne och vara delägare i företag, som de är i vissa fall. Det är ju våra skattepengar som används på fel sätt. De kan ju skjuta in pengar eller subventioner ibland. De ska bädda för att det ska vara lätt att etablera sig som företagare, men däremot ska de inte vara i den businessen. Politiker kan inte driva företag.

Kontexten beskrivs som ett litet och snävt område. Densiteten som Cook (1982) talar om är tät och det gör att information och förslag bearbetas relativt snabbt, det ger en väl fungerande maktstruktur. Baksidan anser några av informanterna är att det sitter samma personer i alla styrelsegrupper och beslutsorgan. Önskemålet att politikerna inte ska syssla med näringslivet i så stor grad som de gör nu kan ha att göra med positionernas inflytande. Om de som sitter och fattar beslut samt bestämmer över regler och lagar, även förfogar över ledande ekonomiska bolag i samhället kan det ses som jävighet.

Informanterna är alla övertygade om att det är oerhört viktigt med bra kontakter och väl fungerande nätverk. Beroende på vilken bransch de befinner sig i kan det se lite olika ut hur viktigt de lokala nätverken spelar in. Däremot är de formella nätverken ofta en grund för de in-

formella nätverken. Det är också ofta så att de informella nätverken är oerhört viktiga för professionen och inte bara för det sociala. Beroende på vilken nivå i samhället som man har sin position eller profession, påverkar det valet av nätverkskonstellationer man söker sig till.

Att bygga upp kontaktnät är viktigt, att man är på olika tillställningar, att man syns, det behöver bara vara att du följer med vissa personer, att du äter lunch med några personer och då man träffas kan man diskutera affärer.

Alla menar att det är viktigt att vara strategisk i sitt uppbyggande av nätverk. Man kan inte lämna det åt slumpen men man måste hinna med sin business också så det är en balansgång. Sedan anser de att det är viktigt att vårda sina kontakter, en av dem kallar det för beståndsvård. Vidare tycker informanterna att det är viktigare att vara socialt begåvad än intellektuellt eftersom det är kört om du inte har ett bra kontaktnät. Det strategiska bygget av nätverk innebär att ha eller skaffa sig kontakter med de rätta personerna och gärna sådana som ger dignitet och tilltro. Kan du till exempel visa upp att du har kontakt med eller till och med samarbete med personer som tillhör ”gräddan” och som sitter på mycket höga positioner runt om i Sverige då kan det vara svårt för kommunen eller andra instanser att säga nej till dina önskemål eller förslag. En av informanterna nämner hur viktiga nätverken är men menar också att det inte rör sig om någon bastukultur eller gubbklubbar som man ofta talar om.

Vi har alltid jobbat så att när vi väl lämnar in en ansökan då vet vi i huvudsak om den går igenom eller inte. Blir det nej då lämnar vi aldrig in den. Det där kan man också tycka vad man vill om, ur ett slags demokratiskt perspektiv men det är så det fungerar. De reella besluten skulle jag vilja påstå tas någonstans ibland svårdefinierat och jag har aldrig haft nått över för den här förenklade varianten av bastukultur för det fungerar inte så. Utan genom ett ömsesidigt och bra samarbete i ens vardag så tas de formella besluten någonstans, men ofta som sagt är det redan klart då. Det är där nätverken kommer in som oerhört viktiga. Det är en mycket väl utvecklad och uttalad strategi och det är klart att om man har jobbat väldigt länge är det positiva att man har skapat ett väldigt ordentligt nätverk.

De skiljer också på nätverk med sina vänner och nätverken som används inom professionen. Ibland kan de sammanfalla men oftast är de separerade. Deras vänner kommer i de flesta fall från samma socioekonomiska grupp och delar många gemensamma egenskaper. Två av informanterna nämner även hur de använder sig av sina informella nätverk i samband med rekrytering av personal eller liknande situationer då man vill ha tag i dold information.

Idag om du skriver ett betyg åt en anställd så finns det ju mallar. Man skriver ut och det ser så fint ut men det vet alla företagare, så vi ringer mellan varandra istället. Så be aldrig en chef dra åt skogen för det får alla veta. Kom ihåg det.

Informanterna belyser att de informella kontakterna är minst lika viktiga om inte viktigare än de formella kontakterna. Den informella makten i Piteå kan därför sammanfattas i Bourdieus (1986) begrepp socialt kapital. Med detta avser Bourdieu att innehavet av ett socialt värdefullt kontaktnät är en resurs som kan sättas i rörelse vid behov och som ibland kan vara en nödvändig förutsättning för att kunna realisera andra tillgångar. Informanterna menar också att det är oerhört viktigt att strategiskt bygga sina nätverk men att det är minst lika viktigt att vårda sina kontakter. Där kommer Bourdieus (1986) konverteringsstrategier in där han menar att ekonomiskt eller kulturellt kapital kan omvandlas till socialt kapital och att det sociala kapitalet kräver som det ekonomiska investeringar och hårt arbete.

Maktbegreppet är ett redskap för att analysera samhällets strukturer. Wrong (1979) menar att man kan tala om maktstrukturer då flera aktörer står i förbindelse med varandra genom maktrelationer, och en maktrelation karaktäriseras av att någon har en möjlighet att genomdriva sin vilja gentemot någon annan. Ett bra exempel på det är när en av informanterna beskriver hur man får kommunledningen eller andra instanser att acceptera de förslag eller önskningar man framfört. Informanten menar att ett nätverk med de rätta personerna ger enorma fördelar i beslutsprocesserna. Makt ger privilegier och prestige, och man kan skilja på att ha makt det vill säga förfoga över maktresurser och att utöva makt det vill säga påverka andra genom att förbruka maktresurser. Den som har makt kan uppnå sina mål utan att förbruka maktresurser (Dahlström, 1987).

Det sociala kapitalet växer för dem med kontakter utanför sina områden. De sociala nätverken förmedlar och tillhandahåller viktig information, information som är tjockare än information som överförs på annat vis (Cook, 1982), det stämmer bra överens med hur informanterna beskriver till exempel hur en rekryteringsprocess går till. Däremot sprids inte alltid samma information mellan 'catnet' som mellan homogena nätverk. Oftast är informationen i det homogena nätverket tjockare och mer svår tillgänglig (Cook, 1982). En av informanterna nämner hur han använder sig av sina informella nätverk när han vill ha tag på dold information, dessutom skiljs de personliga nätverken från dem som rör professionen. Men däremot tar man hjälp av de olika nätverken när man behöver det.

Informanternas beskrivningar av sina nätverksrelationer kan hänvisas till Granovetters (1982) teorier att svaga förbindelser (ej regelbunden relation) är kraftfullare än de starka förbindelserna (regelbunden relation). Dessa svaga kontakter överbrygger olika 'catnets' och sfärer, dessutom skapar de social integration. Hans teori att individer med hög status oftare har kontakt med individer utanför sin egen kategori samt att dessa kontakter ger chans till ny och viktig information stämmer med det informanterna beskriver. För eliten ger det en chans att överbrygga distanser som annars är påtagliga, som informanterna nämner får de möjlighet genom dessa svaga förbindelser att nå personer och fält som annars varit helt omöjliga att närma sig. Granovetter menar att det är eliten som tjänar på att ha svaga band medan det är tvärtom för övriga aktörer i samhället. Personerna som är intervjuade tillhör makteliten i Piteå eftersom de uppfyller de kriterierna, men om man tittar ur ett helhetsperspektiv över Sverige kommer de inte med i den gruppen. Därför kan man se att när dessa informanter ska få hjälp att nå makteliten i Sverige krävs det att de har starka band med någon av den svenska makteliten. Däremot har den svenska makteliten i sin tur svaga band, bland annat med några av Piteås maktelit.

Det finns några informella nätverk som de flesta är med i (bilaga 2). I alla fall då man utgår från männen. Många av de nätverk som rör sig utanför det professionella tillåter inte kvinnligt medlemskap. Informanterna belyser att trots att dessa klubbar rör sig utanför det professionella och formella är de oerhört viktiga.

Primärt är det för min egen social tillvaro som jag är med, men det är klart indirekt visst, i Piteå finns det några sådana här gubbsklubbar som gör att om du är med i dem då träffar du alla du behöver träffa.

En av informanterna menar att det inte ger honom så mycket rent professionellt utan efter många år inom sin bransch har han det kontaktnät som han behöver. Däremot tycker han att det ger ett socialt utbyte. Men han poängterar att det är i stort sett samma gubbar som är med i alla dessa olika klubbar,² de byter bara keps.

Här i Piteå har vi ett jätte fint nätverk som heter Merkur (bilaga 2) där är vi nästan tvåhundra medlemmar. Vi träffas varannan torsdag och det är både inköpare, säljare och företagare ja allt mellan himmel och jord som träffas. Alltså vi har ett jättefint och jätte stort nätverk här i Piteå. Alla lär känna alla.

² I Piteå finns det några olika slutna sällskap som Merkur, Odd Fellow, Tempelriddarna, Round Table, Lions, Rotary och dessutom några damklubbar till Merkur och Odd Fellow.

Två av de manliga informanterna tar helt avstånd från dessa informella nätverk eftersom de anser att de inte har någon nytta av de på det professionella området. Då det gäller det sociala planet är de nöjda med hur de redan har det. De kvinnliga informanterna är med i Rotary (bilaga 2) som är öppen för kvinnor och anser att det fyller sin funktion som en effektiv mötesplats eftersom man möter personer som sitter på viktiga positioner och som kan vara svåra att nå i annat fall. En kvinnlig informant menar:

Jag känner att jag har ett riktigt bra kontaktnät i Piteå. Man är ju med i Rotary och sånt här. Där träffar man dem andra som man möjligen inte träffar vid andra tillfällen. Det har fungerat jätte bra.

Flera av informanterna berättar hur dessa informella nätverk har öppnat dörrar för dem som inte skulle ha varit möjligt att ens närma sig om det inte hade varit för dessa kontakter som i sin tur ger nya kontakter. Nätverksrelationerna gör det även möjligt att röra sig naturligt mellan områden som tidigare varit stängda på grund av klasskillnader.

Om vi tar exempelvis en chef som sitter på ett jättestort företag här i stan om jag går in dit så skulle jag förut ha bockat och tagit i hand, idag säger jag: - Tjenare hur är det kompis. Han kommer in hit och säger: - Hur är det? Då har du rätt nät.

Ingen av informanterna känner att de tillhör makteliten men är medvetna om det på ett förnuftsmässigt plan. De anser att de har möjlighet att påverka i viss mån och inom olika områden men med det följer även ett ansvar. De kan känna att de har ögonen på sig och ett litet misstag kan få stora konsekvenser. De kan alla känna av att de själva fungerar som länkar eller dörröppnare för många andra som vill åt deras kontaktnät. Men det tycker de är roligt för det är hela idén med nätverk, att hjälpa varandra.

Ingen av de kvinnliga informanterna upplever att de blir särbehandlade för att de är kvinnor. Däremot är det flera av informanterna som tror att kvinnor fortfarande kan ha svårare att lyckas i näringslivet idag särskilt om man som kvinna rör sig utanför typiskt traditionella kvinnliga områden. Men en av informanterna menar tvärtom att det är just det som ligger kvinnorna i fatet att de hellre skulle lyckas om de försökte bryta sig in i det som anses som mer manliga områden. De kvinnliga informanterna sitter med i flera formella nätverk där det är övervägande män och ingen av de söker sig till enbart kvinnliga nätverk i likhet med männens Merkur. Däremot nämner en av kvinnorna att hon arbetar strategiskt med att få ta del av de nätverk som några av de män hon känner besitter.

Personer som varit verksam i Piteå under en lång tid har redan det kontaktnät som de behöver där. Men det är däremot viktigt för de att söka sig utåt för att knyta kontakter med rätt personer. En av informanterna menar att det är rent ur ett socialt perspektiv som han är medlem i ett slutet sällskap, samma sällskap som en annan informant tycker är otroligt viktigt och givande för honom rent professionellt eftersom det är där han knyter alla sina kontakter. Där sker ett utbyte, som Cook (1982) beskriver sker i de flesta relationer. Blir inte utbytet nog stimulerande kommer till slut relationen att dö eller vara helt ointressant. Två av informanterna har valt att inte delta i dessa slutna sällskap eftersom det inte fyller något av deras behov, varken för deras profession eller för deras sociala liv.

Granovetter (1982) förklarar varför eliten har fler svaga förbindelser än övriga samhällsklasser med att det finns fler individer i de lägre samhällsklasserna. Det är lättare för en individ ur lägre socioekonomiska klasser att hitta likasinnade att knyta starka band med eftersom de är fler till antalet. Makteliten hittar sina likasinnade på styrelsemöten, och andra formella och informella tillslutningar där de har möjlighet att knyta starka band. De har alltså lättare att knyta svaga band eftersom det är positivt för och gagnar både dem inom de höga och låga socioekonomiska klasserna. Burt (1990) anser att det faktum att människor tenderar att utveckla relationer med likasinnade sker på alla plan i samhället. Att makteliten söker sig till varandra kan ha tre förklaringar menar han; att de delar samma intressen, de spenderar tid på samma platser som arbetsplatser, styrelseuppdrag etc, och de finner varandra socialt attraktiva och därför vill de umgås.

Informanternas åsikter då det gäller vilka personer som de tror har mest inflytande i Piteå skiljer sig minimalt. Några av de personer och positioner de nämner, omtalades av flera. De flesta anser att kommunalråden Peter Roslund och i viss mån Maj - Britt Lindström är två av dem som har mest inflytande i Piteå. Men några har som åsikt att egentligen är det positionen som är inflytelserik och inte direkt knuten till de som personer. De menar att det tidigare har funnits mer karaktärsstarka personer som suttit på den posten. Informanterna är också överens om att Tore Persson och Per Embertsén, vilka sitter som VD för Kappa respektive SCA har stort inflytande på grund av att de är basnäringen i Piteå Kommun. Även Gusten Granström anses vara en av de inflytelserikaste en av informanterna nämner han som självklar etta. Sen skiljer sig svaren en aning men de personer som nämns är: Hilding Holmqvist, Erik Hägglöf, Ronny Eriksson, och stora ekonomiska aktörer som bygger fastigheter: Wallsténsfastigheter samt Rawi (bilaga 2).

Om man jämför nätverkskartorna med informanternas syn angående de mest inflytelserika personerna i Piteå så stämmer de bra överens. På nätverkskartorna kan man se flera av dessa namn vid de största och centralaste noderna. Den politiska eliten har en viss formell makt eftersom de sitter på en beslutande position i samhället. Däremot menar informanterna att de är starkt påverkade av krafter från näringslivet. Det krävs en formell position för att ha informell makt. Denna formella position kan komma från att du sitter på ett stort ekonomiskt kapital. Bourdieus (1986) teori att man kan byta ekonomiskt kapital mot socialt kapital stämmer överens med hur några av informanterna beskriver inflytande i Piteå.

DISKUSSION

Syfte med den här uppsatsen var att studera och kartlägga de informella och formella nätverken hos makteliten i Piteå. Med hjälp av nätverkskartor som beskriver hur kontakterna och förbindelserna ser ut bland Piteås maktelit samt intervjuer med några av dessa aktörer från nätverkskartorna har jag fått en bild som jag ska diskutera och problematisera i detta sista kapitel.

Nätverksstruktur

De klassiska elitteorierna menar att samhället styrs av en liten enhetlig grupp med starka inbördes band (SOU, 1990:44). Vad man då menar med en liten enhetlig grupp kan variera beroende på vad man väljer att jämföra med. Resultatet i den här undersökningen visar att i Piteå finns det en liten enhetlig grupp som har relativt starka inbördes band. Det är de personer som finns med i nätverkskartorna och det rör sig om 46 stycken (nätverkskarta 1). Sedan kan det finnas fler personer som borde finnas med, men på grund av dolda fält och slutna sällskap har deras relationer inte gått att kartlägga. Studerar man vidare på kartan kan man urskilja fler små grupper som har ännu lite starkare band sinsemellan. Det är bland annat personerna som sitter vid den politiska makten, gruppen som kretsar kring Merkur och gruppen som kretsar kring Gusten Granström. De har många gemensamma uppdrag och tillfällen att mötas vilket gör att deras band blir starkare och starkare. En av informanterna svarade att Gusten var nummer ett på listan över den person som har mest inflytande i Piteå.

Hedström (2001) menar att om en aktör är central har den också makt. Centralitet och makt hänger ihop. Enligt analyserna av nätverkskartorna kan man tydligt se några aktörer som är mer centrala än de övriga, Gusten Granström och ordenssällskapet Merkur. Gusten Granström som tidigare har jobbat som kommunchef i 16 år och samtidigt varit och är VD för kommunbolagen i Piteå samt andra styrelseuppdrag har haft ett nära samarbete med näringslivet. Det kanske är en av förklaringarna till att han hamnar så centralt. Han har ett stort och starkt kontaktnät med bägge sfärerna inom makteliten.

Resultatet i Drugge & Svallfors (1991) undersökning visade att den politiska eliten inte alls hade den dominerande positionen som man kan förvänta sig att de skulle ha. Det är likheter som man kan tyda i resultatet av denna undersökning också. Enligt nätverkskartorna är inte den politiska makteliten central däremot en homogen grupp med starka band, som har många kontakter inom näringslivet som kanske är svaga eller starka enligt Granovetters definition (1982). Resultatet av intervjuerna visar på samma sak, den politiska makteliten sitter på en formell position som ger dem mandat att fatta beslut. Men deras beslut är redan påverkade av många andra faktorer. Flera indikatorer i resultatet visar på att makteliten inom näringslivet är väl integrerad med delar av den politiska makten. Det kan bero på att Piteå kommun har flera kommunalägda bolag, och de personer som sitter i ledningen för dessa är aktiva inom både politiken och näringslivet. Genom en sådan struktur så påverkas absolut näringslivet mönster och även det politiska spelet mellan det offentliga och privata.

Tittar man närmare på Merkur som är ett exempel på ett slutet sällskap där man måste bli rekommenderad av någon medlem för att kunna bli invald, är föreningen central eftersom många av makteliten i Piteå tillhör den klubben. En av informanterna nämner att det är cirka 150 stycken som är medlemmar och då bara män. Genom att det är en liten stad så klassificeras inte alla medlemmarna till makteliten. Det finns exempelvis lärare och andra mindre statusbetonade yrken representerade. Det innebär att i denna klubb finns det en variation av det sociala, kulturella och ekonomiska kapitalet. Det sker utbyte och ackumulationer som gynnar medlemmarna på olika sätt. Intervjuerna visade på att kontakter som skapades i denna klubb var av mycket stort värde för medlemmarna i deras profession. De personer som inte behöver kontakterna utan som redan har ett starkt kontaktnät får ett socialt utbyte och kanske även ett ekonomiskt eller kulturellt utbyte. Granovetter (1982) menade att eftersom dessa makteliter har svårt att hitta likasinnade ute i samhället söker man sig till dessa klubbar för att få knyta starka kontakter. Men eftersom det finns så pass många medlemmar är det inte säkert att alla

knyter starka kontakter med alla. I alla stora grupper bildas det smågrupper. Men en viktig sak som kan påverka de sociala banden är att de är alla knutna till en hemlighet som rör ceremonin. En hemlighet förstärker en relation, man delar något som ingen annan delar. Kanske det är en tanke bakom dessa ceremonier som ska hjälpa till att hålla liv i relationerna för att man inte ska tappa medlemmarna (att relationerna dör) efter ett tag. Vad kan det annars vara för nytta med ceremonier som är så hemliga att man inte ens får yppa det för sina närmaste?

Eftersom nätverket kring Merkur har korta och nära förbindelser mellan aktörerna innebär det att information som delas sprids snabbt och effektivt. De projekt och planer som presenteras och diskuteras kommer att ha fördel av det täta nätverket som finns. För Piteå som samhälle är det en fördel med snabba och täta kontakter mellan makteliten eftersom det ger en effektivt och fungerande maktstruktur. Nackdelen med detta tajta nät är att de personer eller projekt som inte får möjlighet att presenteras kommer inte att få samma skjuts i karriären.

Hur ser nätverken ut då det gäller kvinnor? Man kan hitta några kvinnor bland makteliten men de är få. De kvinnor som intervjuats upplever inget problem i nätverksskapandet. Däremot söker de sig sällan till kvinnliga nätverk utan föredrar de integrerade, eftersom det är männen som sitter med de flesta kontakterna man vill ha tillgång till. Men eftersom några av informanterna beskriver att dessa informella kontakter som Merkur alstrar är av sådan vikt måste det innebära ett problem för kvinnor som vill bygga upp ett företag och ett kontaktnät utanför typiskt kvinnliga områden.

Svaga och starka band

Granovetter (1982) menar att de svaga förbindelserna är positiva för makteliten medan de är negativa för individer i de lägre socioekonomiska klasserna. Resultatet i undersökningen visar att det stämmer. Makteliten har tillgång till fler förbindelser eftersom de fungerar som länkar för individer i alla socioekonomiska klasser. När en maktelit har svaga förbindelser utanför sina sfärer kan han/hon dra nytta av dessa kontakter på ett positivt sätt. Alla vill ha en förbindelse med en maktelit och ser att det kan ge fördelar att vara hjälpsam. Men i en omvänd situation måste en person med lägre socioekonomisk klass ha starka band med individer i de högra socioekonomiska sfärerna för att kunna nyttja deras resurser. En av informanterna beskriver hur de strategiskt har jobbat för att få djupa och stabila kontakter med några av Sveriges makteliter för att sedan kunna nyttja de vidare i sökandet efter fler kontakter inom detta

fält. Utan dessa starka förbindelser hade det varit omöjligt att komma i kontakt med någon av de personer som de har kontakt med i dag och som är med och satsar pengar i deras projekt.

I relation till tidigare studier

Makteliten i Piteå är centrerade kring aktörer som har starka förbindelser inom politiken såväl som inom näringslivet. Det är personer som strategiskt arbetar för att bygga en effektiv och växande kommun. De har arbetat under många år och har ett välfungerande nät som nu sträcker sig högt upp bland gräddan i Sverige. Finns det då någon fara i att det blir en liten klick som utmärker sig i fråga om centralitet och då även makt i ett samhälle? Visst kan det finnas risker med att det är samma personer som sitter med överallt och att man har en sådan lite klick som den informella makten är koncentrerad till. Det är svårt att ha inblick i det som händer, och som Niklas Stenlås (1998) säger att dessa slutna sällskap kan innebära ett problem för demokratin. Den demokratiska grundtanken är att alla människor har lika värde och därifrån kan man härleda kravet att alla ska ha samma möjlighet att påverka sina levnadsvillkor och samhällets utveckling. Det gäller faktiskt inflytande och inte bara formella möjligheter. En demokrati förutsätter en jämn spridning av resurser som: ekonomiska och organisatoriska, kunskaper och kompetens, självförtroende och kontakter med inflytelserika personer. Olika resurser skapar olika förutsättningar för att delta och för att utöva inflytande. Medborgarnas tillgång till olika typer av maktresurser sätter ramarna för deras livschanser. Makten samlas kring dem som förstår den nya samhällsordningen och därmed hotas det demokratiska inflytandet. Samtidigt måste vi ha representanter som styr eftersom det inte skulle fungera med ett samhälle där alla skulle bestämma. Vi har och behöver en elit (i den bemärkelsen att de avviker i fråga om makt och inflytande) i samhället, men just därför är det oerhört viktigt att ha möjlighet till granskning och öppenhet. Slutna sällskap och dolda nätverk kan leda till och bädda för maktmissbruk. En liten klick av eliter innebär även en begränsning i kreativitet och nytänkande. Det är väldigt lätt att man kör i gamla hjulspår och även om man utvecklas och tar emot influenser av andra man möter runt omkring i sina nätverk så har man sin begränsning.

I en jämförelse med tidigare elitstudier (Drugge & Svallfors, 1991) i Sverige finns det både likheter och skillnader i resultatet i den här undersökningen. Deras resultat visade också att det krävs en formell makt för att nå informell makt, och att de formella beslutsvägarna fungerade som ett kvitto på det som redan var bestämt. Däremot visade deras resultat på skillnader mellan den politiska eliten och eliten inom näringslivet då det gäller bakgrund, gemensamma

rekryteringsvägar, målsättningar och kontaktnätet. I Piteå ser bilden lite annorlunda ut, visst agerar de olika eliterna inom olika områden men de har täta kontakter och det finns några tydliga aktörer som fungerar som starka länkar mellan näringslivet och det politiska etablissemanget. De har knutit till sig resurser som ger dem tillgång till ett starkt socialt, kulturellt och ekonomiskt kapital som i sin tur ger dem ännu mer inflytande.

Denna bild stämmer ganska bra överens med den bild som Mills (1971) presenterar i sin studie. Han talar om att makten har blivit centraliserad till själva beslutsorganen och mer sluten, vilket kan relateras till vad detta resultat påvisar. Makteliten fattar sina beslut informellt och lämnar inte ens in de förslag eller önskemål man har för diskussion om det inte redan är uppgjort. Det är ett faktiskt bevis på att makten är sluten och centraliserad. Folkstyret är borta och den representativa makten består av en liten klick med starka inbördes band. Mills (1971) talar om en politisk outsider som står med en fot i varje läger och sådana tendenser kan man också spåra i denna undersökning. De kommunala bolagen styrs av politiker som samtidigt är och har varit aktiv inom näringslivet. Betyder det att den ekonomiska makteliten är på väg att ta över och de hängivna politikerna som strävar efter att leda ett samhälle efter sina och sina väljares ideologier förbleknar och tappar makt? Gletes (1991) tankar kring de två olika systemen kanske är på väg att ändras igen. Efter industrialiseringen växte två eliter fram, den ekonomiska och den politiska. I dag visar sig en växande ekonomisk elit som även tenderar att styra över det politiska området, eller är det politikerna som ändrar form och tränger in i det ekonomiska området? Även maktutredningen (SOU, 1990:44) visar på resultat som indikerar en förändring av den politiska makten i Sverige.

Slutdiskussion

Syftet med undersökningen var att studera och kartlägga de informella och formella nätverken i Piteå. Trots att kartläggningen är tillförlitlig är det viktigt att poängtera att nätverken inte är heltäckande, och att det med säkerhet finns andra aktörer som har kontakter och förbindelser med de aktörer som är kartlagda. Eftersom många kontakter är dolda för allmänheten är det svårt att utföra en nätverkskarta som täcker alla förbindelser. Men då informell makt förutsätter formell makt är resultatet inte missvisande utan skulle snarare förstärkas och kanske ändras lite i omfång och densitet. Genom att komplettera nätverkskartorna med intervjuer har reliabiliteten förstärkts och därmed visar resultatet en tillförlitlig bild över var den informella makten verkar ha sitt säte. Därför är denna undersökning en bra grund för fortsatta studier av makteliten i Piteå. Det finns många intressanta vinklingar man skulle kunna forska vidare på,

till exempel hur detta nätverk påverkar samhället på olika områden. En annan intressant undersökning skulle vara att studera ordenssällskapet Merkur och dess effekter eftersom det verkar vara en sådan viktig knypunkt för makteliten. Till exempel hur påverkar det jämställdhets arbetet som det aktivts arbetas för i samhället? Det skulle också vara intressant att utföra en liknande studie i någon annan kommun med ett annat politiskt ledarskap, för att se om nätverken ser ut på liknande sätt, särskilt med tanke på det politiska kontaktnätet gentemot näringslivets kontaktnät.

REFERENSER

- Bourdieu, P. (1986). *Kultursociologiska texter*. Stockholm: Salamander.
- Burt, R. S. (1990). Kinds of relations in American discussion networks. I C. Calhoun, & M. W. Meyer, & W. R. Scott (Red.), *Structures of power and constraint. Papers in honor of Peter M. Blau* (s. 411-452). New York: Cambridge University Press.
- Cook, K. S. (1982). Network Structures from an Exchange Perspective. I P.V. Marsden & N. Lin (Red.), *social structure and network analysis* (s.177-200). London: Sage Publications.
- Dahl, R. A. (1961). *Who Governs?* New Haven: Yale University Press.
- Dahlström, E. (1987). Maktanalysers kontextuella och ideologiska förankring. I O. Petersson (Red.), *Maktbegreppet* (s. 57-82). Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Drugge, U & Svallfors, S. (1991). Rörelsen, Rotary och storföretagen. Om eliten i en svensk industristad. *Sociologisk forskning*, 1, 18-43.
- Glete, J. (1991). Ägarkoncentrationen och den politiska demokratin. I R. Eidem & R. Skog (Red.), *Makten över företagen*. Stockholm: Carlssons förlag.
- Granovetter, M. (1982). The Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited. I P.V. Marsden & N. Lin (Red.), *social structure and network analysis* (s.105-130). London: Sage Publications.
- Hedström, P. (2001). Organisationer och nätverk. I O. Engdahl (Red.), *Modern sociologisk teori*. (s.176-193). Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, T. (1999). *Socialpsykologi – Moderna teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Korpi, W. (1987). Maktens isberg under ytan*. I O. Petersson (Red.), *Maktbegreppet* (s. 83-117). Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Lorrain, F. & White, H. C. (1977). Structural equivalence of individuals in social networks. I S. Leinhardt (Red.), *Social Networks. A developing Paradigm* (s. 67-98). New York: Academic Press Inc.
- Mills, C.W. (1971). *Makteliten* (R. Adlerberth övers.). Halmstad: Hallandsposten boktryckeri (Originalarbete publicerat 1971).
- Moreno, J. L. (1953). *Who shall survive? Foundations of sociometry, group psychotherapy and sociodrama*. New York: Beacon house inc.
- Petersson, O. (1987). *Maktbegreppet*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Petersson, O. (1989). *Maktens nätverk*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone. The collapse and revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.

Scott, J. (2000). *Social Network Analysis. A Handbook*. London: Sage Publications.

Sociologiskt lexikon. (2001). Stockholm: Natur och Kultur.

SOU 1990:44 *Demokrati och makt i Sverige. Maktutredningens huvudrapport*. Stockholm: Statsrådsberedningen.

Stenlås, N. (1998). *Den inre kretsen*. Lund: Arkiv förlag.

Wrong, D. H. (1979). *Power. Its Forms, Bases and Uses*. Oxford: Blackwell.

Internet

Internet 1. Bankrättsföreningen. <http://www.bankrattsforeningen.org.se/Slutna/slutna2.html> 2005-05-05

Internet 2. Bolagsverket. <http://www.bolagsverket.se> 2005-04-04

Internet 3. Företagsfakta. <http://www.foretagsfakta.se> 2005-04-03

Internet 4. Lions Piteå. <http://goto.glocalnet.net/lions.pite/pite.htm> 2005-05-05

Internet 5. Merkur. <http://www.merkur.nu/index.html> 2005-05-05

Internet 6. Piteå golfklubb. <http://www.piteagolf.se/> 2005-05-05

Internet 7. Piteå Hockey
<http://www.piteahockey.com/modules.php?name=Sections&op=viewarticle&artid=30>
2005-05-05

Internet 8. Piteå IF. http://www.piteaif.se/cgi-bin/extreme/website.cgi?usr=db74&page=11&lng=&name=&user_pass=
2005-05-05

Internet 9. Piteå Kommuns hemsida. <http://www.pitea.se> 2005-03-27

Internet 10. Piteå Tidningen. <http://www.pitea-tidningen.se/index.php?artikel=59219>
2005-05-05

Internet 11. Round Table. http://www.rts.org/?klubb_11 2005-05-05

Internet 12. Statistiska Centralbyrån.
http://www.scb.se/templates/tableOrChart____117343.asp 2005-04-01

Internet 13. Umeå Univeristet. <http://www.umu.se/inforsk/Bibexcel/index.html> 2005-05-05

Internet 14. Tempelriddarna. <http://www.rtbothnia.nu/default.cfm?page=RT%20Bothnia>
2005-05-05

BILAGA 1

Intervjuguide

Bakgrund: Familj – Utbildning – Karriär

Samarbetet mellan det politiska etablissemang och näringslivet

Har Piteå en väl fungerande maktstruktur

Hur viktigt är det med nätverk

Formella och Informella nätverk

Tillhör du makteliten

Vilka tre personer har mest inflytande i Piteå

BILAGA 2

Kort beskrivning av aktörerna på nätverkskarta 1

Anders Lundkvist - VD Infologigruppen, President Rotary Piteå, Ledamot i Lindbäcks bygg, kontaktperson vid Media och IT-clustret, ledamot i Piteå IF, ledamot i Media och IT ekonomiska förening.

Anders Sundström – VD Folksam, sitter med i styrgruppen för Samtal för framtiden, SNS.

Anna-Lena Pettersson – Pogulis – Styrelseordförande för renhållningen Piteå, ledamot i kommunfullmäktige, ersättare i kommunstyrelsen.

Beatrice K Henriksson – VD för Polardörren, sitter med i tillväxtrådet industri.

Bernt Siljemark – VD Osborne KB, medlem i Rotary Piteå, Styrelseordförande i Piteå Hockey. Inbjuden till Merkur men om han är medlem är osäkert.

Björn-Sture Dannberg – VD för koncernen NELAB Invest, styrelseledamot i Media och IT ekonomiska förening

Boo Lindroth – VD för Piteå Pappersgross, styrelseordförande i resesäljarna, medlem i Merkur.

Carl-Johan Åhlund – VD för PiteBo, styrelseledamot i Sparbanken Nord, medlem i Rotary Piteå.

Christer Olovsson – Tidigare VD för Hortlaxhus, styrelseordförande i NELAB, Medlem i Merkur.

Dag Wikman – Inköpschef på Kappa Kraftliner, medlem i Merkur.

Daniel Fåhraus – Ekonomi och personalchef på PiteEnergi, styrelseledamot i Piteå golfklubb.

Erik Hägglöf – VD för Sparbanken Nord, styrelseledamot i Samtal för framtiden, SNS.

Erik Lindbäck – VD för Lindbäcks bygg, har nyligen avgått som styrelseledamot i Piteå företagarna, kassör i Piteå IS.

Erik Persson – Chef för näringslivskontoret på Piteå Kommun, projektmedarbetare i samtal för framtiden.

Gunilla Wallsten – VD för Jowa Parfym och skönhetssalong, suppleant Jowahuset, President i Rotary Piteå Västra, suppleant PiteBo.

Gusten Granström – VD för koncernen Piteå Kommunföretag, styrelseordförande i Nolia, styrelseordförande i Sparbanken Nord, styrelseordförande i Acusticum, styrgruppsordförande i Samtal för framtiden, medlem i Merkur, medlem i Rotary.

Göran Carlsson – VD för Norhline, sitter i tillväxtrådet handel, turism och arrangemang, styrelseledamot i Media och IT-clustret, styrelseledamot i företagarna i Piteå, VD Sweden trade center.

Gösta Lindbäck – Delägare och styrelseledamot i Lindbäcks bygg, styrelseledamot i Piteå Hockey.

Hans Hansson – VD SICOMP, sitter med i tillväxtrådet industri, medlem i Rotary Piteå.

Hans Tyskhagen – VD för PiteEnergi, styrelseledamot i Piteå Hockey,

Helene Röckner - Kommunchef, sekreterare i Rotary Piteå, projektmedarbetare i Samtal för framtiden.

Hilding Holmquist – styrelseordförande i Piteå Havsbad, sitter med i tillväxtrådet handel, turism och arrangemang, äger fler hotell på andra platser.

Jan Isaksson – Avdelningschef för maskintjänst i Piteå ATL, medlem i Merkur.

Jan Jonsson – VD för Piteå hamn, teknik och gatuchef,

Jan Westerberg – VD för IVAB, sitter med i tillväxtrådet för industri.

Jan Öhlund – VD för Datakometen, medlem i Merkur, styrelseordförande i Northline, VD i DFK datagross, styrelseordförande i Sweden trade center, sitter med i Media och It-clustret.

Karl-Erik Jonsson – Avdelningschef för Industrisådd ATL, medlem i Merkur.

Lars-Olof Pettersson – Ordförande i fullmäktige, ledamot i kommunstyrelsen, styrelseordförande i PiteEnergi, styrelseledamot i Piteå Hockey, styrelseledamot i Piteå Kommunföretag.

Maj-Britt Lindström – Kommunalråd, ledamot i kommunfullmäktige, ordförande i kommunstyrelsen, styrelseledamot i Piteå Hamn, suppleant i Piteå Tidningens styrelse, styrelseledamot i Piteå kommunföretag,

Margareta Lundquist – VD för Nolia, bor i Umeå, sitter med i tillväxtrådet för handel, turism och arrangemang.

Mikael Boström – Revisor arbetar vid Ernst & Young i Piteå, medlem i Rotary Piteå, medlem i Merkur, revisor åt en massa bolag och organisationer i Piteå både kommunala och privata.

Nina Sjömark – Marknadschef vid Acusticum, medlem i Rotary Piteå västra, sitter med i tillväxtrådet musik, media, dans, projektmedarbetare i Samtal för framtiden, sitter med i Media och IT-clustret, SNS.

Patrik Attini – VD för Piteå Stadshotell, sitter med i tillväxtrådet handel, turism och arrangemang, medlem i arrangörgruppen.

Per Embertsen – VD för SCA, sitter med i tillväxtrådet industri, styrelseledamot i Piteå hockey.

Per Grapensson – Privatläkare vid läkarhuset Björnen, kontaktperson Rotary Piteå, medlem i Merkur.

Per Lindqvist – Avdelningschef vid Anläggning och distribution ATL, medlem i Merkur.

Peter Roslund – Kommunalråd och ordförande, ledamot i kommunfullmäktige, Ordförande i kommunstyrelsen, styrelseordförande i Piteå Hamn, styrelseordförande i PNF, styrelseledamot i Nolia, styrelseledamot i Bottenvikens stuveri, styrelseordförande i Piteå Kommunföretag, medlem i Rotary.

Rickard Johansson – VD för Piteå Golv, styrelseledamot i Forslunds Bil, medlem i Merkur,

Robert Berman – Styrelseordförande och tjänsteman IS Piteå, adjungerande i Samtal för framtiden, styrelseledamot i Media och IT ekonomiska förening.

Roland Carlsson – styrelseordförande i PiteBo, styrelseledamot kommunstyrelsen.

Svante Blomqvist – VD för Telemäklarna, styrelseledamot i Piteå Taxi, styrelseledamot i Piteå pappersgross, medlem i arrangörsgruppen, medlem i Merkur.

Sören Grönlund – VD för MECAD, sitter med i tillväxtrådet för infokom, styrelseledamot i Företagarna Piteå.

Tomas Ekström – Privatläkare och VD för Smärtkliniken, medlem i Rotary Piteå, medlem i Merkur.

Tony Olovsson – VD för PNF, styrelseordförande i transport och logistic ATL, styrelseledamot i Acusticum, medlem i Merkur.

Tore Persson – VD för Kappa, medlem i Rotary Piteå, sitter med i tillväxtrådet för industri.

Ulf Wiksten – VD och styrelseordförande för RAWI fastigheter, sitter med i tillväxtrådet för handel, turism och arrangemang.

Kort beskrivning över aktörerna på nätverkskarta 2

Acusticum är navet i en musik- och mediemiljö i nära samverkan mellan Musikhögskolan i Piteå/Luleå tekniska universitet, näringslivet och Piteå kommun. Acusticum är en kreativ mötesplats för 850 studenter, lärare och företagare. Här finns 26 företag verksamma inom musik, teknik, konst och media. Musikhögskolans prefekt och ledningsgrupp och Acusticums styrelse verkar igenom ett utvecklingskonto. Det finns en akademisk sida och sen den andra sidan som handlar om att få hit externa etableringar på olika sätt. De arbetar med tillväxt i befintliga företag och nyetablering eller avknoppning. Det här gör de i samarbete med tillväxtkontoret på Piteå kommun. De är en massa olika aktörer som hjälps åt för att göra det här.

Arrangörsgruppen är ett utvecklingsprojekt mellan företag, organisationer och Piteå kommun. Gruppens medlemmar samarbetar och utbyter kunskap samt erfarenhet för att göra Piteå ännu attraktivare för näringsliv, besökare och Pitebor.

Beijer har försäljning av byggvaror och trävaror samt enklare byggmaskiner och verktyg, även köksutställning och miljöutställning. De har 39 anställda och VD är Barry Lidman.

Bottenvikens stuveri har 170 anställda och bland annat Peter Roslund sitter som ledamot i styrelsen.

Composite scandinavia har 30 anställda med Göran Svahn som VD.

Datakometen Vi på Data Kometen säljer datortillbehör, specialdesignade och högpresterande datorer som byggs hos dem själva. Dessutom erbjuder de olika former av support gällande datorer och program. VD är Jan Öhlund.

DFK Datagross är ett datagrossist företag som importerar och distribuerar asiatiska produkter. VD är Jan Öhlund.

Exait verksamheten består av sofistikerade IT-lösningar och tjänster inom områden som konsulting, mobilitet, effektiv drift och tjänsteportaler, dessutom försäljning av dataprodukter. De har 35 anställda och VD är Peter Ericsson.

Forslunds Bil försäljning av bilar med 35 anställda och Elisabet Berg som VD

Företagarna i Piteå En riksorganisation som även är etablerad i Piteå. Syftet är att man ska stötta och verka för marknadsekonomi och ett bättre klimat för småföretagare.

Indumont – 25 anställda

IS Piteå – Insamlingsstiftelsen för Samhällsutveckling i Piteå – arbetar för ett öppnare samhälle, gränsöverskridande och naturligtvis tillväxt och medvetenhet om omvärldens förändringar. Piteå Kommun, Kappa; SCA och Sparbanken Nord står som finansiärer. Kontaktperson är Robert Bergman.

IVAB - Infjärdens Värme AB, är ett rikstäckande installations- och serviceföretag inom rörbranschen med drygt 400 kompetenta medarbetare. IVAB levererar framtidsinriktade lösningar inom VVS, Industri, Verkstad och Sprinkler. Vi utför såväl totalentreprenader med uppdragsgivare inom industrin som mindre installationer till privatpersoner. Vidare ingår dotterbolagen NIAB, Nordtool och ToolTech i IVAB-koncernen. VD är Jan Westerberg.

Jowahuset – Består av en färgaffär där Henrik Wallstén är VD samt en Parfym och skönhets-salong där Gunilla Wallstén är VD.

Kappa Kraftliner – Tillverkning av råvara för wellpap, de har 630 anställda och Tore Persson är VD.

Kommunfullmäktige – Kommunalråden är Peter Roslund som är ordförande och Maj-Britt Lindström. Lars-Olof Pettersson är ordförande i fullmäktige.

Kommunstyrelsen – Helene Röckner är kommunchef

Lindbäcks bygg – Ett stort modernt byggföretag som har 80 anställda där produktutbudet i första hand är studentbostäder samt småbostäder. VD är Erik Lindbäck samt vice VD och Gösta Lindbäck.

Mecad - Ett modernt ingenjörsföretag verksamt med konsultverksamhet inom mark-, fjärrvärme-, VVS- och industriteknik samt utveckling och försäljning av geografiska informationssystem (GIS) för elnät, fjärrvärmenät, optofiber, VA-nät och parker. De har 27 anställda och VD är Sören Grönlund

Media och IT i Piteå ekonomiska förening – Samma som nedan men den ekonomiska biten som håller clustret igång.

Media och IT – clustret – Föreningen har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att: - hitta konkreta affärsmöjligheter i samarbete mellan medlemsföretagen - skapa affärsnyttiga konstellationer med aktörer utanför Piteå, t.ex. vänorter och regioner - i samverkan mellan medlemsföretagen och övriga intresseorganisationer formulera och genomföra strategiska utvecklingsinsatser. Kontaktperson är Anders Lundkvist.

Merkur – Är en av 68 loger som tillhör Förenade Gamla Druid Orden (FGDO). Merkur är en av landets tredje största grundloge med sina 150 bröder. För att bli medlem kräver det att man är en man först och främst, sedan måste man bli rekommenderad av två stycken medlemmar. Han måste vara svensk medborgare eller stadigvarande boende i Sverige, åtnjuta medborgarlig aktning, vara minst 21 år, ha en självständig ekonomisk ställning, medveten om kostnadsbilden inom Orden.

NELAB – Koncern med 60 anställda VD är Björn-Sture Dannberg.

NIAB – Dotterbolag till IVAB

Nolia - Mässarrangör och konferensanläggning centralt i Piteå. Fullständig konferensanläggning för upp till 1000 deltagare. Utställningsyta 7000 kvadratmeter. Delvis ägd av Piteå Kommun, VD är Margareta Lundquist.

Nordtool – Dotterbolag till IVAB.

Northline - erbjuder nationella och internationella organisationer kompetens- utveckling genom olika typer av marknads- och utbildningsprogram. VD är Göran Carlsson.

PiteBo – Kommunens bolag som hyr ut fastigheter och lokaler. VD är Carl-Johan Åhlund.

Pite Energi – Energi bolag som säljer och distribuerar ström, delvis ägt av kommunen. VD är Hans Tyskhagen.

Piteå Golfklubb – golfklubben i Piteå

Piteå Hamn – Kommunägt bolag som samarbetar med Bottenvikens stuveri. VD är Jan Jons-son.

Piteå havsbad – Turist anläggning med hotell, spa och äventyrsbad. Marknadschef Robert Sjölund.

Piteå Hockey – Styrelsen består av Bernt Siljemark, Lars Grönberg, Gunnar Lindberg, Lars-Olof Pettersson, Gösta Lindbäck, Hans Tyskhagen och Per Embertsén.

Piteå IF – Styrelsen består av Lennart Lindgren, Hans Grönlund, Sigvard Modigh, Peter Sandberg, Anders Eriksson, Robert Skoog, Roger Johansson, Laila Myrlund, Margareta Hansson, Lennart Jonsson

Piteå Kommunföretag – Koncern som äger de kommunala bolagen. VD är Gusten Granström.

Piteå renhållning – Kommunägt bolag där Lars Routuvaara är VD.

Piteå taxi – 100 anställda VD är Östen Berglund.

Piteå näringsfastigheter PNF – Kommunägt bolag som äger och förvaltar fastigheter, men fungerar också som stöd för näringslivet på olika sätt. VD är Tony Olofsson.

Polardörren – Designar och säljer dörrar, 14 anställda och VD är Beatrice K Henriksson.

RAWI fastigheter – Äger och hyr ut fastigheter och lokaler. 13 anställda och VD är Ulf Wikstén.

Rotary – Det finns två Rotary föreningar i Piteå, en som träffas och äter lunch på måndagar och en som äter lunch på fredagar. Någon gång per år träffas alla. President för Rotary Piteå är Anders Lundkvist (Infologigruppen) och president för Rotary Västra är Gunilla Wallsten.

Rotik - Konstruktioner, renoveringar, ombyggnader och tillbyggnader inom industrin. De har 40 anställda och VD är Mattias Öhman.

Samtal för framtiden - Sparbanken Nord samverkar med kommunerna i Arjeplog, Arvidsjaur, Jokkmokk, Piteå och Älvsbyn i ett treårigt projekt. Samtal för Framtiden syftar till att både lokalt och regionalt, stimulera ett systematiskt och långsiktigt utvecklingsarbete så att en god tillväxtmiljö i regionen skapas. Organisationens ordförande är Gusten Granström.

SICOMP - Forskning, utveckling och utbildning inom fiberkompositer, armerade plaster. Dotterbolag till IFP SICOMP AB. De har 24 anställda och VD är Hans Hansson.

Skoogs handel - förfogar över 5 varumärken med huvudinriktning bränslen/energi, fastigheter och hotell; Skoogs hotell och Skoogs fastigheter där Christina Skoog är VD, Skoogs bränsle där Roland Skoog är VD och Skoogs Tank där Anders Skoog är VD. Dessutom äger de Skellefteå Bränsle.

Sparbanken Nord – Har lokalkontor i många länets kommuner. VD är Erik Hägglöf.

Stenvalls trä – Sågverk där Sven Stenvall är VD.

Svalson – 27 anställda och VD är Göran Carlsson.

Sweden trade center - är ett tradingbolag med säte i Hong Kong, men med bemanning och moderbolag i Långträsk utanför Piteå. Bolaget har under några år gjort en rad stora, intressanta affärer inom datatillbehör samt fiske/jaktprodukter. VD är Göran Carlsson(samma som Northline).

Tillväxtråd, handel, turism, arrangemang – Tillväxtråd som näringslivskontoret vid Piteå kommun startat upp med olika inriktningar där det sitter representanter från kommun och från näringslivet inom dessa områden.

Tillväxtråd, industri – samma som ovan

Tillväxtråd, infokom – samma som ovan

Tillväxtråd, musik, media ,dans – samma som ovan

Transport och logistic ATL - erbjuder tjänster och produkter inom områdena Transporter, Maskinintensiva entreprenader, Entreprenadmaskinarbeten, Grus- och Krossprodukter samt Matjord och Grönytor. Koncernen omfattar även dotterbolagen Grus & Makadam Industri-sådd AB, Maskintjänst i Piteå AB och Burmans Lastmaskiner & Åkeri AB. VD är Karl-Erik Rånman, sedan har varje dotterbolag sin avdelningschef.

Wallstens fastigheter – Erbjuder bostäder, affärs och industrilokaler. Äger Järnia i Piteå AB. Äger fastigheter som Doktorsvillan, Furunästets hotell och konferens som arrenderas ut. VD är Thomas Wallsten.

